

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SəS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

Ilham Aliyev

Ses

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 048 (5520) 14 mart 2018-ci il. "Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı. Qiyməti 40 qəpik

"Rumınıya Azərbaycanı regionda sabitliyə və təhlükəsizliyə töhfə verən ölkə kimi dəyərləndirir"

Prezident İlham Əliyev Rumınıyanın Baş nazirinin müavinini qəbul edib

Səh → 2

Mərkəzi Seçki
Komissiyasında ATƏT
Parlament Assambleyasının
nümayəndə heyəti ilə görüş
olub

Martin 13-də Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) sədri Məzahir Pənahov Azərbaycanda səfərdə olan ATƏT Parlament Assambleyasının nümayəndə heyəti ilə görüşüb. MSK Katibliyinin media və ictimai əlaqələr şöbəsindən AZERTAC-a bildiriblər ki, sədr Məzahir Pənahov ATƏT Parlament Assambleyasının üzvü və koordinatoru, Portugaliyadan olan millet vekili xanım Nilza de Senari və nümayəndə heyətin salamlayaraq prezident seçkiləri ərefəsində keçirilən görüşdən memnunluğunu ifadə edib...

Demokratik ənənələrə
sadiq Azərbaycan Xalq
Cümhuriyyətinin varisidir

Şərqi ilk demokratik respublikası - Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin yaranma tarixindən 100 il ötür. Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin yarandığı şərəflə tarix ölkəmizdə 28 May Respublika Günü kimi qeyd edilir. Xalqımız bu tarixin 100 illik yubileyini 2018-ci ildə "Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti" ilində böyük uğurları ilə qeyd edir. Bugünkü Azərbaycan, müstəqil Azərbaycan məhz Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin varisidir və bütün demokratik ənənələrə sadiqdir. Qürur gətirəcək bu hadisə Azərbaycanın tarixidir. Bu tarixdə Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti istiqlaliyyətimizi...

Erməni-dاشnaklar
azərbaycanlılarının
soyqırımı necə törətdilər?

"Birinci dünya müharibəsinin sonlarına yaxın, 1918-ci ilin mart ayında yaranmış mürəkkəb şəraitdə Azərbaycanın müxtəlif yerlərində erməni-dashnak və bolşevik dəstələri azərbaycanlı əhaliyə qarşı kütləvi qırğınlar törətdilər. Anadoluda törətdikləri soyqırımlar üçün cəzasız qalmayaçaqlarından qorxan erməni-dashnak dəstələri rus Qafqaz cəbhəsi dağlıqlıdan sonra ordu hissələri ilə birlikdə Cənubi Qafqaza gəldilər. Bu zaman regionda anarxiya hökm süründü". Bunu SİA-ya açıqlamasında millət vəkili, AMEA-nın müxbir üzvü Musa Qasimli deyib...

"Azərbaycan ilə Montenegro
müxtəlif beynəlxalq
təşkilatlar çərcivəsində fəal
əməkdaşlıq
hayata keçirir"

2

Azərbaycan milli ideyasının
öyrənilməsinə fundamental
elmi töhfə

3

ABŞ-in Azərbaycandakı
səfiriyyi: "Birləşmiş Ştatların
Dağlıq Qarabağla bağlı
mövqeyi dəyişməyib"

4

Bakıda ATƏT Parlament
Assambleyasının İpək Yoluna
Dəstək Qrupunun beynəlxalq
konfransı keçirilib

6

The Washington Times:
Azərbaycan mühüm
müttəfiqidir

4

Mikayıl Rəhimov: "MSK
KİV-lə çox yüksək
səviyyədə iş qurub"

5

12

AXCP üzvü kimə od
püşkürdü?

11

Rəsmi Washingtonun
separatizmə dəstəyi
yolverilməzdir!

16

FIFA Yunanistanı
beynəlxalq yarışlardan
kənarlaşdırı bilər

14 mart 2018-ci il

“Azərbaycan ilə Monteneqro müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar çərcivəsində fəal əməkdaşlıq həyata keçirir”

Prezident İlham Əliyev Monteneqro parlamentinin sədrinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 13-də Monteneqro parlamentinin sədri İvan Brayoviçin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

AZERTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə Monteneqro arasında yüksək səviyyədə əməkdaşlığın mövcud olduğunu qeyd edərək mütəmadi qarşılıqlı səfərlərin əlaqələrin möhkəmlənməsi işinə töhfə verdiyini dedi. Pre-

zident İlham Əliyev, eyni zamanda, bildirdi ki, Azərbaycan ilə Monteneqro müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar çərcivəsində də fəal əməkdaşlıq həyata keçirir, parlamentlərarası əlaqələr de ikitərefli münasibətlərin inkişafında mühüm rol oynayır.

İqtisadi sahədə əməkdaşlığı toxunan dövlətimizin başçısı ticarət, investisiya sahələrində yaxşı imkanların olduğunu dedi.

Prezident İlham Əliyev özünün Monteneqroya və Monteneqro Prezidentinin və Baş nazirinin Azərbaycana

səfərlərinin əlaqələrimizin möhkəmlənməsində rolunu vurğuladı. Monteneqro parlamentinin sədri İvan Brayoviçin ölkəmizə səfərinin məhsuldar olacağına əminliyini bildirən dövlətimizin başçısı bu səfərin əlaqələrimizin perspektivlərinin müzakirəsi üçün yaxşı imkan yaratdığını dedi.

Monteneqro parlamentinin sədri İvan Brayoviç Monteneqro Prezidentinin ve Baş nazirinin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırıldı. O, Monteneqro ilə Azərbaycan ara-

sında ikitərefli münasibətlərin yüksək səviyyəsini vurğulayaraq, ölkəsinin Azərbaycan ilə əməkdaşlığı daha da möhkəmlənməsində maraqlı olduğunu dedi. Qonaq bildirdi ki, Monteneqro Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dəstəkləyir, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin beynəlxalq hüququn çərçivəsində həllinin tərəfdarıdır. İvan Brayoviç Azərbaycana səfəri çərçivəsində ATƏT Parlament Assambleyasının İpek Yoluna Dəstək Qrupunun

təşkilatçılığı ilə Bakıda keçirilən “İpek Yolu boyunca iqtisadi əməkdaşlıq və mədəni əlaqələrin inkişaf etdirilməsində parlamentlərin rolü” mövzusunda beynəlxalq konfransda iştirakından memnunluğunu ifad etdi.

Dövlətimizin başçısı Monteneqro Prezidentinin və Baş nazirinin salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Monteneqronun Prezidentine və Baş nazirinə çatdırmağı xahiş etdi.

“Ruminiya Azərbaycanı regionda sabitliyə və təhlükəsizliyə töhfə verən ölkə kimi dəyərləndirir”

Prezident İlham Əliyev Ruminiyanın Baş nazirinin müavinini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 13-də Ruminiyanın Baş nazirinin müavinini xanım Ana Birçallı qəbul edib. AZERTAC xəbər verir ki, xanım Ana Birçall Bakıda Respublika Narkoloji Mərkəzində baş vermiş yanğın nəticəsində insanların həlak olması ilə bağlı Ruminiya rəhbərliyi adından və öz adından başsağlığı verdi.

Dövlətimizin başçısı başsağlığına görə minnətdarlığını bildirdi. Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçiriləcək VI Qlobal Bakı Forumunun önemini qeyd edən xanım Ana Birçall forumda iştirakından memnuniyünü bildirdi. O, 2017-ci ildə ölkələrimiz arasında diplomatik əlaqələrin qurulmasının 25 illiyinin qeyd edildiyi-

ni vurguladı. Dövlətimizin başçısı 2018-ci ilin ölkəmizde “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti il” elan edildiyini dedi.

Xanım Ana Birçall bildirdi ki, Ruminiya Azərbaycan ilə Avropa it-

tifaqı arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsində maraqlıdır ve bu istiqamətdə dəstəyini əsirgeməyəcək. Avropa üçün strateji əhəmiyyətli layihələrin həyata keçirilməsində Azərbaycanın mühüm rol oynadığını qeyd edən Ana Birçall bildirdi ki, Ruminiya Azərbaycanı regionda sabitliyə və təhlükəsizliyə töhfə verən ölkə kimi dəyərləndirir. O, ölkəsinin Azərbaycan ilə əməkdaşlıq əlaqələrini bütün sahələrdə bundan sonra da genişləndirmək əzmində olduğunu dedi və bu işdə hökumətlərarası komissiyanın mühüm rol oynayacağına əminliyini ifad etdi.

Görüşdə Azərbaycan-Ruminiya əlaqələrinin yüksək səviyyəyə çatlığı vurğulandı, ölkələrimiz arasında münasibətlərin strateji xarakter daşıdığı və əməkdaşlığımızın böyük potensialının olduğunu qeyd edildi.

Söhbət zamanı beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qarşılıqlı dəstəyin əhəmiyyət daşıdığı bildirildi. Görüşdə, həmçinin qarşılıqlı sərmayə qoyuluşu və hər iki ölkədən olan şirkətlərin bu sahədə fəaliyyətinin genişləndirilməsinin vacibliyi vurğulandı.

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev Anar Rəsul oğlu Rzayevin “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu” ilə təltif edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. SİA-nın məlumatına görə, Anar Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı və təbliğində uzunmüddətli səmərəli fealiyyətinə görə təltif edilib.

***

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fondu Müşahidə Şurasının tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

***

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün, müstəqilliyyinin və konstitusiya quruluşunun müdafiəsi ilə əlaqədar əil olmuş şəxslərin və şəhid ailələrinin sosial-məiəşət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına dair əlavə tədbirlər haqqında Sərəncam imzalayıb.

təşkilatçılığı ilə Bakıda keçirilən “İpek Yolu boyunca iqtisadi əməkdaşlıq və mədəni əlaqələrin inkişaf etdirilməsində parlamentlərin rolü” mövzusunda beynəlxalq konfransda iştirakından memnunluğunu ifad etdi.

Dövlətimizin başçısı Monteneqro Prezidentinin və Baş nazirinin salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Monteneqronun Prezidentine və Baş nazirinə çatdırmağı xahiş etdi.

Azərbaycan milli ideyasının öyrənilməsinə fundamental elmi töhfə

Akademik Ramiz Mehdiyevin milli ideyanın formalaşması məsələlərinə həsr edilmiş ikicildliyi Moskvada nəşr olunub

Milli ideya bütün dövrlərdə xalqın mövcud olduğu mürrəkkəb ictimai-siyasi və mədəni-etnik sistemdə birinci dərəcəli element olub və bu gün də belədir. Bütün etnoslar özlərini maksimum dərəcədə dərinən dərk etməyə, öz əcdadlarının fikirlərini anlamağa, hazırda bərəqərar olmuş sosial-mədəni milli birliyin yaranmasına gətirib çıxarmış tarixi proseslərin gedisiyi başa düşməyə çalışır.

AZERTAC xəber verir ki, azərbaycanlıların etnogenezi həm yerli, həm də xarici alimlərin tədqiqatlarının mövzusudur. Lakin bu mövzunun ən müxtəlif aspektləri ilə bağlı tədqiqatlarda heç vaxt sistemli yanaşma məsəlesi qarşıya qoyulmayıb. Bu baxımdan, tam inamlı demək olar ki, Azərbaycan Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri, akademik Ramiz Mehdiyevin ikicildliyi Azərbaycan xalqının mənşəyi, onun təşəkkülü, milli ideyanın formalaşması haqqında tamamilə yeni araşdırmadır. Kitablar Moskvada - birinci kitabı "Stolitsa" nəşriyyatında, ikinci kitabı isə "Politiceskaya ensiklopediya" nəşriyyatında buraxılıb. Mübələğəsiz deye bilerik ki, ikicildiyin fundamentallığı və nadirliyi müəllifin son dərəcə mürəkkəb olan bu problemin araşdırılmasına tarixi-felsefi mövqədən yanaşması ilə bağlıdır. Akademik milli ideyanın təşəkkülü Azərbaycan xalqının formalaşmasının əsaslarından başlayaraq tədqiq edir, çox mürəkkəb olan bu prosesdə mühüm rol oynamış tarixi məqamlara toxunur.

Milli ideyanın formalaşmasında tarixin dərk edilməsinin faydası

Akademik Ramiz Mehdiyevin birinci kitabı "Milli ideyanın formalaşmasında tarixin dərk edilməsinin faydası" adlanır. Alim milli şürurun teməlini təşkil edən anlayışların tərifinin həyatı əhəmiyyətini vurgulayaraq, milli ideyanın açıqlanması üçün çox böyük zəhmət çəkib. Müəllif birinci kitabına ön sözde vurğulayır ki, müstəqil dövlətin mövcudluğunu faktının özü Azərbaycanın intellektual fikrinin Azərbaycan cəmiyyətinin mövcudluğunu mənasının, hemçinin "bu ideya necə olmalıdır, onun mahiyyəti, teyinatı, məzmunu nədən ibarətdir, o, nəyə söykənir" suallarına cavab axtarışına yönəlmış ideallar, dünyagörüşü orientasiyaları və dəyərləri kimi prioritət kompleks olan "milli ideya" tərəfə yönəlməsi üçün əsas verir. Müəllif xüsusi vurğulayır ki, bütün bu suallar elmi cavab tələb edir. O əməndir ki, yalnız bundan sonra bizim gələcəyə yolumuzu işıqlandıracaq milli ideyanı müəyyənləşdirə bilərik. Akademik yazır: "Milli ideya cəmiyyətin və dövlətin mənasıdır, bu məna olmasa istər cəmiyyətin, istərsə də dövlətin gələcəyi yoxdur, tarixən məhvə mehkumdur".

Bu fundamental tədqiqat, ilk növbədə, çox aktual mövzunun öyrənilməsinə qeyri-ənənəvi yanaşma ilə fərqlənir. Müəllif Azərbaycan etnosunun və Azərbaycan dövlətinin formalaşması tarixini öyrənen tədqiqatçıların yolu ilə getmir. O, Azərbaycan xalqının etnogenezinin bir sıra aspektlərini yeni mövqedə işıqlandırır. Akademik Ramiz Mehdiyevin milli ideyanın formalaşması mərhələlərini daha aydın təsəvvür etmək və dərinən dərk etmək üçün ilk dəfə olaraq ant-

ropoloji və genetik yanaşmalar tətbiq edir. Alim hesab edir ki, ilk növbədə, tarixi faktları hərtərəfli öyrənmək lazımdır, çünkü onların ibretməz xüsusiyyətləri olmasa, xalqın etnomədəni mahiyyətini tam anlamaq olmaz. Alim yazır: "Tarix - nümunələrin köməyi ilə öyrənən fəlsəfədir. Nümunə gücünün gündelik təsirini görmək üçün ətraf aleme nəzər salmaq kifayətdir. Nümunənin ne üçün belə güclü olmasına aşkar etmək üçün daxile baxmaq lazımdır".

Akademik xalqın etnogenezi, etnik kökləri barədə səhəbət açaraq qeyd edir ki, antropoloji material olmadan bu məsələləri heç cür tədqiq etmək olmaz: "Yalnız antropoloji məlumatlar etnosun ve daha sonra milletin formalaşlığı etnik təbəqələri müəyyən etmək üçün mühüm əsasdır". Müəllif bu məsələni araşdıraraq bir sira qiymətli məlumatlar təqdim edir, bunun sayəsində Azərbaycan xalqının antropoloji, habelə etnik xüsusiyyətləri aydınlaşdır. Xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, monoqrafiyada Qafqaz xalqlarının antropoloji tipləri, müxtəlif etnosların psixi xüsusiyyətləri, insanın genetik xassələri barədə zəngin material verilib.

Alimin bu əsəri həm də ona görə qiymətlidir ki, burada etnogenezin öyrənilməsi üzrə Azərbaycan elminin qarşısında dəqiq vəzifələr qoyulur. Akademik vurğulayır ki, Azərbaycan xalqının antropologiyasının, molekulyar-genetik bazasının, paleoantropologiyasının və etnopsixologiyasının, təbii-coğrafi mühitin rolunun dərinən öyrənilməsi ilə məşğul olmaq lazımdır. Bu məlumatlar Azərbaycan xalqının etnogenezi haqqında elmi nəticələr çıxarmaq üçün son dərəcə zəruridır.

Monoqrafiyada Azərbaycan xalqının milli ideyasının formalaşmasının ən mühüm mərhələləri izlenilir. XIX-XX əsrlərdə, sovet dövründə, xalqın milli identifikasiyini məhv etməyə cəhd göstərilən vaxtda Azərbaycanda milli ideyanın formalaşması mənbələri dərinən araşdırılır. Birinci kitabda sovet dönməndə ümummilli lider Heydər Əliyevin respublikaya rəhbərliyi dövründə Azərbaycanın sosial-iqtisadi, mənəvi-mədəni tərəqqisi naminə titanik fealiyyətine böyük diqqət yetirilib. Müəllifin fikrincə, Heydər Əliyevin dahi şəxsiyyət kimi nadirliyi ondan ibarətdir ki, o, totalitar kommunist rejimi şəraitində

milletin gələcək inkişafına aparan ictimai problemləri həll edirdi. Ramiz Mehdiyev ali niyyətlərin və milli ideyaların reallaşmasında şəxsiyyətin rolunu unutmamamağa çağıraraq yazır: "Azərbaycan milli ideyası məsələləri mücerred mühakimələr şəklinde nezərdən keçirile bilmez... Milli ideyanın formalaşması və onu reallaşdırmaq uğrunda mübarizə problemləri məhz cəmiyyətin gündəlik problemlərinin həllinə, insanların sosial-iqtisadi həyatı üçün normal şəraitin təmin edilməsinə, onların ümde məqsəde nail olmaq naminə hərəkət etməyə mənəvi və əlaqə baxımdan hazır olmasına əsaslanır".

Alim həm öz köklərini onlar üçün təmamilə yad olan xalqlarla bağlamaqla öz mənşeyini təhrif edən, həm də azərbaycanlıların etnogenezi barədə yalan məlumat yayan ermənilərin etnogenezi məsələsinə də toxunur. Bu monoqrafiyada öz əksini tapan, həm erməni tarixçilərinin özləri, həm də xarici tədqiqatçılar tərəfindən göstərilən inandırıcı tarixi faktlar ermənilərin psevdotarixi məktəbinə alt-üst edir.

Oxucu bu kitabda Qarabağ münaqışının necə başlanması, ermənilərin sovet rəhbərliyini və elmi ictimaiyyəti Dağlıq Qarabağın belə adlandırılan "böyük Ermənistən" a mənsub olmasına yalan gücünə necə inanırmışa çalışmaları və o vaxtkı sovet rəhbərliyi özünün mütələq mənada hərəkətsizliyi ilə buna necə himayədarlıq etməsi barədə məlumat tapacaq.

Qlobal transformasiyalar dövründə Azərbaycan milli ideyası

Akademik Ramiz Mehdiyevin ikicildiliyinin ikinci kitabı "Qlobal transformasiyalar dövründə Azərbaycan milli ideyası" adlanır. Bu kitab XX əsrin sonunda müəllif Azərbaycan dövlətinin yaranması probleminin təhlilinə həsr edilib. Müəllifin ikinci kitabında milli ideyanın formalaşmasının tarixi məqamlarının tədqiqinin davamı kimi, Azərbaycanın müstəqilliyinin ilk ilərində baş verən proseslər ətraflı təhlil edilir, dövlət quruculuğunun struktur xassələri açıqlanır, milli ideyanın və dövlətçiliyin formalaşması üçün zəruri olan əsas ele-

mentlər nəzərdən keçirilir.

Akademik Ramiz Mehdiyev məsələyə elmi mövqədən yanaşaraq dövlət quruculuğunu, müstəqilliyin, milli dəyərlərin qorunub saxlanmasıన nə qədər mürəkkəb olmasının hərtərəfli açıqlayıb. Alim inandırıcı şəkildə göstərir ki, Azərbaycanın müstəqilliyinin ilk illərində ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı ölkəni məhv olmaqdan xilas etdi, onun gələcəyini müəyyənləşdirdi. Müəllif yazır: "Heydər Əliyev Azərbaycanın hansı yolla getməli olduğunu dəqiq təsvərv edirdi və o, üç əsas məsələnin həllindən ibarət olan konsepsiya təklif etdi: birincisi, ölkədə siyasi sabitlik yaradılması; ikincisi, çoxvəktorlu xarici siyasetin təmin edilməsi; üçüncüüsü, ölkənin inkişafına və dünyada qabaqcıl mövqelərə çıxmamasına dair sosial-iqtisadi siyasetin əsasını təşkil etmeli olan neft strategiyasının heyata keçirilməsi".

Zənnimizcə, regionda güclü dövlətlərin fonundan geosiyasi əhəmiyyət kəsb edən bir sıra gizli siyasi proseslərə aydınlıq getirən sənədlərlə tanışlıq oxucu üçün maraqlı olacaq. Müəllif Azərbaycan milli ideyasının formalaşması mərhələlərini sistemiş şəkildə fərqləndirir və həmin dövrdə milli mənlik şüruruna təsir göstərən siyasi hadisələri ətraflı təsvir edir.

Akademik Ramiz Mehdiyev əmin olduğunu bildirir ki, qlobal transformasiyalar dövründə ölkəmiz keyfiyyətə yeni texnoloji cəmiyyətə keçməli, kreativ gəncliyə arxalanmalıdır: "Sağlam və kreativ gəncliyin üstünlük təşkil etdiyi dövlətdə iqtisadiyyatın dinamik artımı, cəmiyyətin həyat fəaliyyəti sahələrinin inkişafi üçün daha çox şans var. İnnovasiyanın mənası kreativlikdə, nümunəni dəyişməkdə, yenisini yaratmaqdadır. Azərbaycanda XXI əsr cəmiyyətinin qurulması prosesi gənc innovatorun kreativ potensialına güvənməyə bilmez".

Müəllif qeyd edir ki, 2003-cü ildə başlanmış yeni inkişaf mərhələsi bu gün dövlətimiz tərəfindən ölkənin hərtərəfli modernlaşmasına nail olmaq üçün davam etdirilir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan insan kapitalı yaradılması, elmin en yeni nailliyyətlərinin, yeni texnologiyaların və yeni idarəcili metodlarının tətbiqi əsasında bu hədəfə yönəlib. Milli kreativ elitanın formalaşması yollarının, kreativ sinfin müəllif tərəfindən qeyd edilən tərifi diqqəti celb edir, bu sinfin nümayəndələri innovasiyalara və iqtisadi inkişafə yönəlib.

Alim əməndir ki, Azərbaycan qloballaşma dövründə özünü milli yönümlü inkişaf yolu qoruyub saxlamaq üçün zəruri resurslara malikdir. Dövlət hakimiyyətinin dəha da möhkəmənəsi müasir şəraitde milli ideyanın reallaşmasına təminat verir.

Akademik Ramiz Mehdiyev dərindən əmin olduğunu bildirir ki, Prezident İlham Əliyevin dövlətçilik istedadı sayesində Azərbaycan xalqı bundan sonra da XXI əsrin tələbləri səviyyəsində sosial-iqtisadi inkişaf və milli məsələlərinin həlli yolu ilə irəliləyecək. Müəllif vurğulayır: "Bu quruculuq yolu Azərbaycanı yeni postsənaye cəmiyyətinə getirib çıxaracaq. Postsənaye cəmiyyətinin yaradılması isə XXI əsrde Azərbaycan xalqının milli ideyasının əsas hədəfidir".

İkicildlik filosoflara, tarixçilərə, sosioloqlara, politoloqlara, habelə humanitar elmdən yeni araşdırılmaları izleyən, sosial inkişaf nəzəriyyələri ilə maraqlanan hər kəsə üvanlanıb.

14 mart 2018-ci il

Kəngərli rayonunda yeni qapalı suvarma şəbəkəsi qurulacaq

Akinçılıyin inkişafı sahəsində həyata keçirilən tədbirlər sırasında müasir meliorasiya və irriqasiya sistemlərinin qurulması mühüm əhəmiyyət daşıyır. Hər il muxtar respublikada bu istiqamətdə silsilə tədbirlər görülür, mütərəqqi suvarma şəbəkələri qurulur, yeni torpaq sahələri əkin dövriyyəsinə qatılır. Bu il də Kəngərli rayonunda yeni qapalı suvarma şəbəkəsi qurulacaq.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin mətbuat xidmətindən AZERTAC-a bildiril ki, martın 13-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibov qapalı suvarma şəbəkəsinin layihəsinə və tikinti aparılacaq əraziyə baxıb.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Melliorasiya və Su Təsərrüfatı Komitesinin sədri Əsgər Əsgərov məlumat verib ki, qapalı suvarma şəbəkəsi "Bərəket toxumçuluq" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin 410 hektar əkin sahəsində qurulacaq. Layihəyə uyğun olaraq ərazidə 2065 metr dəmir borularla ana xətt, 6402 metr magistral xətt, 42 min 303 metr plastik borularla paylayıcı suvarma şəbəkəsi və quruntularının axıdılması üçün 3 min metr açıq kollektor çəkiləcək. Xətlərin üzərində 7 sutənzimləyici sıyrıtmə, 449 hidrant və 70 suburaxıcı quraşdırılacaq. Həmçinin bu il Kəngərli rayonunun Yeni Kərkə və Xok kəndlərinin torpaq sahələrini ehət edən qapalı suvarma şəbəkəsindəki hidrantlarda supaylayıcı hovuzlar qoyulacaq, ərazidə boru xətti çəkiləcək və yeni hidrantlar quraşdırılacaq. Ümumilikdə tikinti işləri zamanı 100 nəfər işlə temin olunacaq.

Ali Məclisin Sədri təməli qoyulan qapalı suvarma şəbəkəsinin istifadəyə verilməsi neticəsində yeni torpaq sahələrinin əkin dövriyyəsinə qatılacağına bildirib, bu münasibətlə tədbir iştirakçılarını tebrük edərək deyib: Bu gün muxtar respublikada 160 min hektar əkinəyarlar torpaq sahəsinin 62 min hektardan istifadə olunur ki, onun da cəmi 52 min hektara yaxını suvarılan ərazilədir. Ona görə də muxtar respublikada suvarılan torpaqların sahəsinin genişləndirilmesi, yeni torpaq sahələrinin əkin dövriyyəsinə qatılması və ərzəq tehlükəsizliyinin təmin olunması qarşıda duran əsas vəzifələrdəndir. Hazırda muxtar respublikada əsas ərzəq məhsullarına olan tələbat yerli istehsal hesabına ödənilir. Lakin muxtar respublikanın ehtiyat taxil fonda kənardan alınır. Mütərəqqi suvarma sistemlərinin qurulması və yeni torpaq sahələrinin əkin dövriyyəsinə qatılması ilə bu problem də tamamilə həll olunaqdır. Muxtar respublikanın illik taxilə olan tələbatı 150 min tondur. Buna görə də taxil sahələrinin genişləndirilməsinə diqqət yetirilməli, yeni torpaq sahələri əkin dövriyyəsinə qatılmalı, əkili torpaqların məhsuldarlığı artırılmalıdır.

Ali Məclisin Sədri deyib: Əkinəyarları torpaqların suvarılması qarşıda duran əsas vəzifələrdəndir. Qapalı suvarma şəbəkəsinin qurulması da yeni torpaq sahələrini əkin dövriyyəsinə qatmaqla yanaşı, hem də iş yerlərinin yaranmasına, torpaqların normalara uyğun suvarılmasına, şoranalşmanın qarşısının alınmasına, bol məhsul istehsalına və tələbatın yerli istehsal hesabına ödənilməsinə imkan verəcəkdir. Ona görə də tikinti işləri keyfiyyəti apırmalı, bütün mühəndis-texniki tələblərə ciddi əmel olunmalıdır.

Ali Məclisin Sədri bu işlərin həyata keçirilməsində kollektivə uğurlar arzulayıb, tikinti zamanı istifade olunacaq materiallara baxıb.

Bildirilib ki, tikinti aparıllarkən ərazinin relyefi və iqlim şəraiti nəzərə alınacaq, keyfiyyət amilinə xüsusi diqqət yetiriləcək, ölkəmizdə istehsal olunan plastik borulardan və digər materiallardan istifadə olunacaq. Ali Məclisin Sədri ərazidə qapalı suvarma şəbəkəsinin qurulmasının payız əkin dövrüne qədər başa çatdırılması, toxumçuluq təsərrüfatında taxilla yanaşı, digər kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi və toxuma olan tələbatın ödənilməsi barədə tapşırıqlar verib.

ABŞ-in Azərbaycandakı səfirliyi: "Birləşmiş Ştatların Dağılıq Qarabağla bağlı mövqeyi dəyişməyib"

Birləşmiş Ştatların Dağılıq Qarabağla bağlı mövqeyi dəyişmeyib. Nə ABŞ, nə de digər ölkələr, o cümlədən Ermənistən Dağılıq Qarabağ rejimini de-faktō tanımır. AZERTAC xəbər verir ki, bu fiqirlər ABŞ-in Azərbaycandakı səfirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumatda qeyd olunub.

Məlumatda deyilir ki, Amerika Birləşmiş Ştatları ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrərinin fealiyyətini dəstəkləyir və Dağılıq Qarabağ münaqişəsinin Helsinki Yekun Aktının prinsipləri esasında danışıqlar yolu ilə həll olunması istiqamətində fealiyyətini davam etdirəcək.

The Washington Times: Azərbaycan mühüm mütəffiqdir

The Washington Times" qəzetində ABŞ hərbidənəz qüvvələrinin ehtiyatda olan admirali, ABŞ Sakit okean donanmasının sabiq komandanı və Birləşmiş Ştatların BMT-də yüksək vəzifeli hərbi nümayəndəsi Ceyms Laynsın "Azərbaycan - mühüm mütəffiq" sərlövhəli məqaləsi dərc edilib. AZERTAC xəbər verir ki, məqalədə Azərbaycanın ABŞ üçün mühüm mütəffiq olmasından və bu iki ölkə arasında münasibətləri pozmaq cəhdlerinin qarşısının alınmasının vacibliyindən behs olunur.

Müəllif yazır ki, şimaldan Rusiya, cənubdan İranla həmsərhəd olan Azərbaycanın qonşularla əlaqələrinin genişləndiyi dövrdə, bu ölkənin suverenliyi və müstəqilliyi ABŞ-in maraqları üçün böyük əhəmiyyətə malikdir. Məqalədə xatırladılır ki, "Nyu-Yorkda 2001-ci il sentyabrın 11-də baş vermiş terror aktlarından sonra Azərbaycanın o zamankı prezidenti Heydər Əliyev rəsmi Vaşinqtona müraciət ünvanlaşmış, ona tam dəstəyini ifadə etmişdi. Bunu heç vaxt unutmamalıq. Bununla yanaşı, Azərbaycan NATO-nun rəhbərliyi ilə həyata keçirilən hərbi əməliyyatlarda iştirak etmiş ilk ölkələrdən biridir. Bu ölkə NATO-ya uçuşların həyata keçirilməsi üçün strateji məkanlarından istifadə icazəsi verib, logistika sahəsində yardım göstərib".

C.Layns vurğulayır ki, Bakının Türkiye və Gürcüstanla əməkdaşlığı, Qərb ölkələrinin onu dəstəkləməsi sayesində ele Qərbin də iştiraki ilə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri kimi strateji layihələr həyata keçirilib. Son dövrlərde Cənubi Qafqaz regionu "Yeni İpək yolu" layihəsinin həyata keçirilməsində, onun maraqlarının təmin edilməsində mühüm rol oynamaya başlayıb. Qeyd edək ki, bu layihə Avropa ilə Şərqi Asiyani birləşdirəcək, həbələ Avrasiyada yeni avtomagistrallar və dəmir yolları tikiləcək. Bu yaxınlarda Azərbaycanda açılış mərasimi keçirilmiş Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu tam gücü ilə işe düşməsindən sonra, Asiyadan regionla real əlaqələri yaranacaq.

Ceyms Layns yazır: "Qafqaz regionu və Azərbaycan, şübhəsiz, geostrateji əhəmiyyətə malikdir. Burada neft və qaz kimi resursların nəqli, nəqliyyat yollarının bu regionda kəsişməsi də öz rolunu oynayır. Belə bir şəraitdən Vaşinqtona Bakı arasında əlaqələr genişlənir. Amma onların əməkdaşlığını pozmağa cəhdler de göstərilir. Belə addımlar əsasən Azərbaycanın qonşusu olan Ermənistən və ABŞ-da fəaliyyət göstəren nüfuzlu, güclü erməni lobbbisi tərəfindən atılır".

Müəllif qeyd edir ki, 1988-ci ilin fevralında baş vermiş Sumqayıt hadisələrindən Vaşinqtonla Bakı arasında əlaqələrə manecilik törətmək, bundan Azərbaycana qarşı dezinformasiya kampaniyası aparmaq üçün istifadə olunur. Həmin hadisələr zamanı 26 erməni ölüdürüldü (erməni mənbələrində ölenlərin sayı sişirdilir). Həmin vaxt Sumqayıtda 14 min erməninin yaşadığı nezərə alınsa, demək, bu, soyqırımı və ya qətlam olmayıb. O da məlumdur ki, Sumqayıtda ermənilərə hücum edən qrupa Eduard Qriqoryan adlı erməni başçılıq edib.

Məqalədə xatırladılır ki, 1991-ci ilin dekabrında, yeni SSRİ dağılan zaman Qafqaz regionunda xaos hökm süründü. Bundan istifadə edən erməni milletçiləri Dağılıq Qarabağlı Azərbaycandan ayıraqla Ermənistənə birləşdirməyə cəhd göstəridilər. Nəticədə həmin dövrdə azərbaycanlılar etnik təmizlənməyə məruz qaldı. 1992-ci ilde Azərbaycanın Xocalı şəhərində törədilən qətlam məqyasına, həyata keçirilmə məqsədine görə əsl soyqırımı mahiyəti daşıyırdı. Fevralın 26-na keçən gecə erməni hərbi birləşmələri Xocalıni artilleriya atəşinə tutdular. Qaçmağa çalışan mülki əhalilər mühəsirəye alındı və qətlə yetirildi. Bu zaman qadın, uşaq və qocalar daxil olmaqla, 600-dən çox insan öldürüldü, çox sayıda insan yaralandı.

"Etnik səciyyə daşımayan Sumqayıt hadisələrindən fərqli olaraq, Xocalı qətlamı Ermənistən rəhbərliyi tərəfindən planlı şəkildə həyata keçirilmişdi. Bu faciə zamanı insanlar məhz etnik mənşəyinə görə öldürülmüşdü. Bu, soyqırımı aktı idil!", - deyə məqalədə vurğulanır.

Ceyms Layns məqalənin sonunda yazır ki, ABŞ-da, Avropada fəaliyyət göstərən erməni lobbbisi Xocalı qətlamı, Sumqayıt hadisəleri haqqında həqiqətlərin dünyaya yayılmasına mane olub. Bu gün isə erməni lobbbisi ABŞ-Azərbaycan əlaqələrinə mane yaradır. Odur ki, gələcəkdə Bakı ilə Vaşinqton arasında əlaqələrin pisləşməməsi üçün bu dezinformasiya kampaniyasının qarşısı alınmalıdır.

Yusif Babanlı
AZERTAC-in xüsusi müxbiri
Vaşinqton

Mikayıl Rəhimov: "MSK KİV-lə çox yüksək səviyyədə iş qurub"

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) katibi Mikayıl Rəhimovun SIA-ya müsahibəsi:

- *Mikayıl müəllim, Mərkəzi Seçki Komissiyasında prezident seçkiləri hazırlama hənsi mərhələdədir?*

- Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bu ilin fevral ayının 5-də imzalandığı Sərəncama uyğun olaraq Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK) fevral ayının 6-da "Təqvim Planı" tərtib etdi ve MSK-nin iclasında bu qəbul olundu. Proseslər MSK-nin qəbul etdiyi "Təqvim Planı"na uyğun olaraq Seçki Məcəlləsinin tələbləri üzərində qurulub. Artıq bir aydan artıqdır ki, biz bu prosesləri davam etdiririk. Bildiyiniz kimi artıq namizədlərin irəli sürülməsi mərhələsi başa çatıb. Ötən gün saat 18:00-a qədər namizəd olmaq istəyən şəxslərin onlara verilmiş imza vərəqələri və zəruri olan sənədləri MSK-ya təqdim etməyinin vaxtı bitdi. Qeyd etmək istəyirəm ki, bu günde qədər bize müraciət etmiş 15 namizəd olmaq istəyən vətəndaşımızdan 7 nəfərini artıq biz qeyd almışq. Bunlardan 5 nəfəri siyasi partiyalar tərəfindən namizədiyi irəli sürürlüb. Bir nəfəri öz təşəbbüsü ilə namizədiyini irəli sürüb, digəri isə təşəbbüs qrupu tərəfindən namizədiyi irəli sürürlüb. Üç nəfərin sənədlərinə isə MSK-da baxılır. Bizim Seçki Məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq namizəd olmaq istəyən vətəndaşımızın sənədlərinə bir heftə ərzində baxılır. Bir həftədən sonra isə uyğun qərar (ya imzadan imtina olunur və yaxud da namizədiyi təsdiq olunur) qəbul olunur. Hazırda bu proses davam edir.

Qeyd etmək istəyirəm ki, əvvəlki həftə ərzində də müraciət etmiş namizədlərin sənədlərinin yoxlanılması prosesi keçirildi. Proses kifayət qədər aşkar və demokratik şəraitdə keçirilib. Həm imzatoplama, həm də imzaların yoxlanılması kampaniyası kütləvi informasiya vasitələrinin müşahidəsi altında həyata keçirildi. İstər yerlərdə imzatoplama kampaniyasının şəffaf və Seçki Məcəlləsinin tələblərinə uyğun təşkil olunması ilə bağlı görülən işlər, istər də MSK-da ekspertlərin uyğun fəaliyyəti kifayət qədər aşkarlıq şəraitində qurulub. İstenilən Azərbaycan vətəndaşı, seçki subyekti, müşahidəçilər, namizədlər, namizədlərin səlahiyyətli nümayəndələri, KİV nümayəndələri bu prosesi şəffaf izləmək imkanına malikdirlər.

Bütün bunlara baxmayaraq MSK sədri Məzahir Pənahov komissiyanın iclasında da həm jurnalistlər, həm də seçki subyektlərinə müraciət etdi ki, prosesi izləmək istəyən hər bir vətəndaşa, subyekte o şərait yaradılıb və istifadə ede bilərsiniz. İmzatoplama kampaniyası boyunca bir dəfə də olsun MSK-ya hansısa müraciət, şikayət və bu istiqamətdə narazılıq ifadə edə bilən müraciət daxil olmayıb. O cümlədən imzaların yoxlanılması kampaniyasında kifayət qədər mətbuatın, namizədlərin, namizədlərin səlahiyyətli nümayəndələrinin iştirakına şərait yaradıldı. Xüsusilə ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosunun nümayəndəsi həmin prosesləri izlədi. Təbii ki, proses bu gün də davam edir.

- *Ümumiyətə, seçkinin demokratik və şəffaf keçirilməsində media-nın rolunu necə qiymətləndirirsınız?*

- Mən seçkinin demokratik və şəffaf keçirilməsində medianın rolunu kifayət keçirilməsində medianın rolunu kifayət

qədər müsbət qiymətləndirirəm. Əvvəla Azərbaycan mediası Azərbaycan dövləti qədər gəncdir və yaxşı da inkişaf edib. Əvvəlki illərlə müqayisədə bu il biz medianın daha aktiv və şəffaf fəaliyyətini görürük. Bizim əvvəlki birgə fəaliyyətimizdə müəyyən ürəkaçmaya nüanslar var idisə, eləcə də mediada öz hüquqından, salahiyyətdən kənar meyiller hiss edirdikdən sonra illər ərzində bu tamamilə gündəlikdən çıxıb. Media artıq öz işi ilə məşğuldur və prosesi işıqlandırmaq kimi özünü əzəli bir funksiyası var. Hazırda onu həyata keçirməkə məşğuldur. Təbii ki, bizim də vəzifemiz media ilə Seçki Məcəlləsinin tələbinə uyğun olaraq bu əlaqəni düzgün qurmaqdır. Bizim yaxşı işimizi və işimizin qanuna uyğunluğunu qiymətləndirmək üçün gərək bunu kimse ictiyayıte çatdırınsın. Burada da əsas funksiyani KİV-lər və bizim müşahidəçilər həyata keçirirlər. Hesab edirəm ki, MSK KİV-lə çox yüksək səviyyədə iş qurub.

Bildiyiniz kimi MSK Avropada az institutlardan biridir ki, bütün iclasları, rəsmi toplantıları mətbuata açıqdır və onun iştirakı ilə keçirilir. Hesab edirik ki, bu cür qarşılıqlı anlaşma dövlətimiz, xalqımız namine birgə fəaliyyət bizi yaxşı nəticelərə aparacaq. Bu günde qədər media organının MSK-ya hansısa şikayetini de eşitməmişik. Biz KİV-ə minnetdarıq ki, ötən bir ay ərzində bizim keçirdiyimiz tədbirlərdə demək olar ki, fasilesiz iştirak ediblər. Bildiyiniz kimi biz müxtəlif iştiraqçılarla mərifləndirmə tədbirləri keçiririk. Bizim bu maarifləndirmə tədbirlərinin hamısını KİV ictimaiyyətə çatdırır. Biz hesab edirik ki, seçkinin demokratikliyini təmin edən əsas elementlərdən biri KİV-lə qurulan işin necəliyində asılıdır.

- *Mütəmadi olaraq müxtəlif ölkələrdə seçki prosesini müşahidə edirsiniz. Müşahidə etdiyiniz seçkilərlə müqayisədə Azərbaycanda seçkilər necə görünür?*

- Əvvəla onu deyim ki, bu müşahidəçilik məsəlesi kifayət qədər aktualdır. Biz də MSK olaraq bu iştiraqatda demək olar ki, əksər Şərqi Avropa ölkələri, keçmiş postsovet ölkələri ilə six işləyirik və onların seçkilərini müşahidə edirik. Təbii ki, Azərbaycanda keçirilən seçkilərdə də biz onları dəvət edirik. Hesab edirik ki, bu cür qarşılıqlı müşahidələrin aparılması ümumi işin inkişafına, yeni ölkələrdə seçkinin demokratikləşməsinə, onun ictimai sürətdə oturşmasına yol açan bir prosesdir. Biz dəfələrlə görmüşük ki, dövlətlər marağında olublar ki, xarici dövlətlərin istər parlamenti səviyyəsində, istər də MSK səviyyəsində müşahidəçilər iştirak etsinlər. Biz bu seçkilərə demək olar ki, xeyli əməkdaşlıq etdiyimiz Mərkəzi Seçki Komissiyalarını dəvət etmək. Bizim müxtəlif formada istər Avro-

pada, istər də MDB məkanında ayrı-ayrı seçki komissiyaları ilə birgə tədbirlərimiz də keçirilir. Təbii ki, müşahidəçiliyi biz bir yerde aparırıq. Bildiyiniz kimi MDB-nin Parlament Assambleyası MDB məkanında keçirilən seçkilərdə həmisi xüsusi rəyle çıxış edir.

- *Beynəlxalq təşkilatların ölkəmizdəki seçkilərə marağı hansı səviyyədədir?*

- Avropa məkanında keçirilən seçkilərdə bir qayda olaraq kollektiv müşahidəni həyata keçirən beynəlxalq təşkilat - ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosudur ki, artıq onlarla da MSK əməkdaşlığını qurub. Onlar artıq ölkəmizdədirler. MSK 21 nəfər beynəlxalq müşahidəçini qeydə alıb. Bunlar 10 nəfərlə uzunmüddətli müşahide missiyasını həyata keçirəcəklər. Seçki günü isə 280 müşahidəçi ilə seçkiləri müşahidə edəcəklər. Yeni müşahidə institutunda biz MSK olaraq çox maraqlıq. O cümlədən bizim əməkdaşlıq etdiyimiz digər ölkənin MSK-ları maraqlıdlırlar ki, yerli və beynəlxalq müşahidəçilər bu proseslərdə iştirak etsinlər. Yeni biz MSK olaraq çalışırıq ki, işimizi seçki qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun quraq ki, seçici öz hüquqlarından sərbəst və maneəsiz istifadə edə biləsin. Müşahidəçilik institutu ilə bizim işləmək praktikamız artıq kifayət qədər formalılaşdır. Qeyd etmək istərdim ki, müşahidəçi olmaqla bağlı yerli vətəndaşlarımızın müraciəti artıq MSK-ya və Daire Seçki Komissiyasına (DSK) daxil olmaqdadır. Bu gün MSK-də bütün Azərbaycan Respublikası üzrə müşahidə aparmaq istəyən vətəndaşlardan 400 nəfərə qədəri qeydiyyatdan keçib. 30 mindən artıq vətəndaşımız isə DSK-da qeydiyyatdan keçiblər. Diğer müşahidəçiləri hem Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi, MSK, həm də Milli Məclis dəvət edir. Hazırda proses gedir.

- *Qarşidan gələn prezident seçkilərində namizədlərə təşviqat aparmadan ötrü ayrılaçaq açıq və qapalı yerlərin sayının əvvəlki seçkilərlə müqayisədə artırılması nəzərdə tutulurmu?*

- Əger bizim namizədlərimiz istəsələr ki, daha əlavə yerlər yaradılsın və onlar seçiciləri ilə görüşsünlər təbii ki, bunu həyata keçirmək olar. Bildiyiniz kimi ötən seçkilərdə bizim bir təşəbbüs var idi ki, seçicilərə görüş üçün hər bir DSK ərazisində ən azı bir açıq və ən azı bir qapalı məkan olmalıdır. Bu yaxınlarda onların tam siyahısını açıqlayacaq və mətbuatda bu barede məlumatlar dərc olunacaq. Amma hansısa namizəd və ya namizədlər istəsələr ki, başqa yerlərdə də onların istəklərinə uyğun seçicilərə görüş keçirilməsini təmin edək, bu da həyata keçirilebilər. Əsas odur ki, Seçki Məcəlləsinin tələb etdiyi formada bütün namizədlər təşviqatlarını apara biləcəklər. Həc bir maneə olmadan təhlükət-təşviqat işlərini qura biləcəklər. MSK tərəfindən də nə cür köməkliyə ehtiyacları olsa, sözsüz ki, o kömək onlara olunacaq. Hesab edirəm ki, Seçki Məcəlləsinin tələb etdiyi formada təşviqat kampaniyası aparmaq gücündəyik və o iradə ortada vardır. Biz onu aparmağa nail olacaqıq.

Mərkəzi Seçki Komissiyasında ATƏT Parlament Assambleyasının nümayəndə heyəti ilə görüş olub

Martın 13-də Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) sədri Məzahir Pənahov Azərbaycanda səfərdə olan ATƏT Parlament Assambleyasının nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

MSK Katibliyinin media və ictimai əlaqələr şöbəsinən AZERTAC-a bildiriblər ki, sədr Məzahir Pənahov ATƏT Parlament Assambleyasının üzvü və koordinatoru, Portuqaliyadan olan millet vəkili xanım Nilza de Senanı və nümayəndə heyətini salamlayaraq prezident seçkiləri ərefəsində keçirilən görüşdən məmənluğunu ifadə edib və MSK-nin nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar və onların müxtəlif qurumları ilə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığına hər zaman xüsusi əhəmiyyət verdiyini bildirib. O qeyd edib ki, beynəlxalq təcrübənin öyrənilmesi seçki praktikasının da da təkmilleşməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Səmimi qəbula görə minnətdarlığını bildiren xanım Nilza de Sena Azərbaycan Respublikasının seçki sistemi, seçki komissiyalarının fəaliyyət prinsipləri və seçkilərə hazırlıqla bağlı görülmüş işlərlə maraqlanıb. Qonaqların suallarını cavablandırıb MSK sədri Məzahir Pənahov seçkilərin yüksək səviyyədə hazırlanması, azad, ədalətli və şəffaf keçirilməsi üçün görülmüş işlərdən etibarlılıq və həyata keçirilmiş genişməqyaslı layihələri nümayəndə heyətinin diqqətinə çatdırıb. Görüş çərçivəsində, həmçinin qarşılıqlı maraqları doğuran digər məsələlərlə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Rövzət Qasımov: MSK KİV-lə birgə fəaliyyət göstərməkdə maraqlıdır

Sekilərin açıq və şəffaf keçirilməsinin də bizim ən yaxın dəstəkçimiz kütüvə informasiya vasitələridir. Bu, ister yerli, istər də xarici mediaya aidir. Seçki-2018.az sayının xəbərinə görə, bu fikri Mərkəzi Seçki Komissiyası Katibliyinin müdürü Rövzət Qasımov açıqlamasında deyib.

Rövzət Qasımov qeyd edib ki, MSK KİV-in tam və dəqiq məlumatlandırılmasında maraqlı olan təşkilatdır. Komissiya medianın köməyindən istifadə edərək ictimaiyətin seçkilərlə bağlı bütün proseslər baradə dəha geniş məlumatlanmasını qarşısına məqsəd qoyub.

Seçki Macəlləsindən də irəli galərk mətbuatın seçki prosesini izləməsi və məlumat yayması üçün heç bir məhdudiyyətin olmadığını deyən MSK Katibliyinin müdürü bildirib ki, xarici mətbuat da seçki prosesi ilə bağlı informasiya ilə təmin olunur. Bundan əvvəlki seçkilərdə də xarici mətbuat heç bir problem olmadan informasiyalar əldə edib.

Şahid Quresi: "Azərbaycanda seçkilər demokratik ab-havada keçəcək"

Azərbaycanda keçiriləcək prezident seçkiləri demokratiya istiqamətində atılan növbəti addım olacaq. Bu sözləri seçki-2018.az sayına açıqlamasında siyasi şərhçi, "The London Post" qəzetiinin baş redaktoru Şahid Quresi deyib.

O bildirib ki, demokratianın əsl məqsədi xalqın rifahi üçün əməkdaşlıq, konsultativ və konstruktiv işlər görməkdir: "Azərbaycanda da bu işlər görülür. Bu bir faktdır ki, Azərbaycanın həm dostları, həm də açıq və gizli düşmənləri var. Azərbaycan imkan verməmelidir ki, düşmənləri hər hansı bir vəziyyətdən öz maraqları üçün istifadə etsinlər. Ona görə də seçkiqabağı vəziyyət bütün riskləri düzgün qiymətləndirmək üçün yaxşı imkandır. Ş.Quresi seçkilərin demokratik ab-havada keçəcəyinə əminliyini bildirib.

14 mart 2018-ci il

Martın 13-də Bakıda “İpək Yolu boyunca iqtisadi əməkdaşlıq və mədəni əlaqələrin inkişaf etdirilməsində parlamentlərin rolü” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib. AZERTAC xəbər verir ki, konfrans Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi və ATƏT Parlament Assambleyasının (PA) ipək Yoluna Dəstək Qrupu tərəfindən təşkil edilib. Tədbirdən əvvəl iştirakçılar Fəxri xiyabanda ulu öndər Heydər Əliyevin məzarını və Şəhidlər xiyabanını ziyarət ediblər.

Konfransın moderatoru Milli Məclisin deputati, ATƏT PA-nın vitse-prezidenti Azay Quliyev bildirib ki, konfrans çərçivəsində “Qarşılıqlı faydalı iqtisadi əməkdaşlığın və ticarət əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi”, “Nəqliyyat və logistika prosedurlarının sadələşdirilməsi” və “Etimadın gücləndirilməsi, mədəni mübadilənin inkişafı və dialogun təbliği” mövzularında panel iclasları keçiriləcək.

Diqqətə çatdırılıb ki, ATƏT PA-da İpək Yoluna Dəstək Qrupu Azərbaycan tərəfinin təşəbbüsü ilə yaradılıb. Əger qrup yaranan vaxt 17 ölkə onun üzvü idise, bu gün üzvlərin sayı 22-yə çatıb. Bu da Avropa ölkələrinin Azərbaycanın təşəbbüsünə marağının göstəricisidir.

Milli Məclis sədrinin müavini, Azərbaycanın ATƏT PA-dakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Bahar Muradova konfransda çıxış edərək deyib ki, dinamik inkişaf edən Azərbaycanın gün regional və qlobal layihələrin reallaşmasında fəal iştirak edir. Ölkəmizin iştirakçıları olduğu və İpək Yolunun mühüm hissəsinə təşkil edən Şərqi-Qərb, Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı üçün əməli addımlar atılır.

Bahar Muradova vurğulayıb ki, Azərbaycan İpək Yolu üzərində yerləşən əsas ölkələrdən biridir. Azərbaycan İpək Yolundan faydalanan ölkələrə imkanlar verən bir ölkə rolunu oynayır. Bu yolla bağlı həm Şərqi, həm de Qərbdə fəaliyyət aparılır. Parlamentarilərin burada iştirak etmələri, bu layihə ətrafında fəaliyyət göstərmələri çox əhəmiyyətlidir. Azərbaycan İpək Yolunun bərpasına investisiya qoyan bir ölkədir.

Milli Məclis sədrinin müavini Azərbaycanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən nəhəng layihələr barədə məlumat verib. O, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin önəmi haqqında danişaraq bunun Avropanı Asiya ilə birləşdirən ən qisa və etibarlı yol olduğunu deyib. Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizinin de Azərbaycanın iqtisadi inkişafına zəmanət və etdiyini deyən Bahar Muradova ölkəmizin coğrafi mövqeyinin dünya ölkələrinə böyük imkanlar yaratdığını vurğulayıb.

ATƏT Parlament Assambleyasının sədri Georgi Tsereteli Bakı konfransının mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini deyib. O, bu layihənin həyata keçirilməsi ideyası haqqında danişib. Bildirib ki, bu ideya irəli sürüldən bir çox ölkələr layihəni dəstəklədi və ona qoşulmaq qərarına gəldi. Bu layihə ölkələr arasında münasibətlərin daha da möhkəmlənməsində mühüm rol oynayacaq. Georgi Tsəreteli iqtisadi, humanitar sahələrin ATƏT üçün önemli sahələr olduğunu deyib. Bildirib ki, ATƏT yaranan problemlərə qarşı çox fəal şəkildə mübarizə aparır. Buraya terrorizme qarşı mübarizə, münaqışlər daxildir. Lakin iqtisadi əməkdaşlıq da çox vacibdir.

“İpək Yolu bizim üçün çox önemlidir. İpək Yolu eleyə marşrutdur ki, bu yol boyunca əhalisi yaşayır. Bu marşrut üzrə vacib şəhərlər yerləşir. Bunlar xalqlarımızın inkişafı baxımından əhəmiyyət kəsb edən şəhərlərdir. Nəqliyyat infrastrukturunu müasirləşdirmək də əhəmiyyət kəsb edir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunu buna gözəl misal kimi göstərmək olar. Ümumiyyətlə, hamımız üçün qarşımızda duran əsas prioritet iqtisadi sahəde müvəffəqiyət əldə etməkdir”, - deyə ATƏT PA-nın sədri qeyd edib.

Montenegro parlamentinin sədri İvan Brayoviç konfransın yüksək səviyyədə təşkil

Bakıda ATƏT Parlament Assambleyasının İpək Yoluna Dəstək Qrupunun beynəlxalq konfransı keçirilib

edildiyini bildirib. O, Azərbaycanda yüksək səviyyəli nəqliyyatçıların şahidi olduğunu söyləyib. İpək Yolunun önemindən danışan parlamentin sədri bunun Montenegro üçün da mühüm əhəmiyyətə malik olduğunu vurğulayıb. “Tarix bize öyrədir ki, körpüləri tikməzdən əvvəl insan öz daxilində de bir körpü yaratmalıdır. Bu da dostluq körpüsü olmalıdır. Əger bir şəxs özündə başqa heç kimi tanırsa, o, kasib qalacaq. Bu, eyni ölkələrə de addır. Montenegro da bu layihəde önemli yer tutur. İpək Yolunda iştirak etmək ölkəmiz üçün çox vacibdir. Bu, ən vacib layihələrdən biridir”, - deyə İvan Brayoviç bildirib.

Azərbaycan Respublikasının xarici işler naziri Elmar Məmmədyarov deyib ki, səmərəli çoxmodullu nəqliyyat dəhlizlərinin qurulması yolu ilə ticarətin asanlaşdırılması və regiondaxili və transregional infrastruktur əlaqələrinin inkişafı üçün imkanlar yaradır. İpək Yolu marşrut xətti boyunca ölkələr arasında əlaqələrin genişləndirilməsine mühüm töhfələr verə biləcək əhəmiyyətli bir layihədir.

Nazir qeyd edib ki, Azərbaycanın Xarici İşler Nazirliyi İpək Yoluna Dəstək Qrupunun yaradılmasını alqışlayır. Bu gün burada 22 iştirakçı dövlət var. Əlbəttə ki, bu rəqəm arta bilər. Bu qrup ticarət dəhlizlərinin möhkəmləndirilməsi məqsədilə əsas element kimini regional nəqliyyat infrastrukturunu məsələlərində dialoq üçün platforma rolunu oynayır.

Elmar Məmmədyarov qeyd edib ki, son illər Azərbaycan region boyunca nəqliyyat infrastrukturlarına sərmayə qoymaqla və ti-kintisini həyata keçirməklə əhəmiyyətli addımlar atıb.

Mongolustanın xarici işler naziri Damdin Tsogtbatar bildirib ki, ölkəsi siyasi və iqtisadi cəhətdən İpək Yolu marşrutunu dəstəkləyir. Mongolustanın dənizə çıxışının olmaması və bu marşrutdan istifadə etməsi onun üçün yaxşı imkanlar yaradır. İpək Yolu, eyni zamanda, çox vacib bir mexanizmdir. Bu, bütövlükdə Avrasiya məkanında istifadə olunması üçün vacib bir marşrutdur.

Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkiləti Parlament Məclisinin baş katibi Asef Hacıyev çıxışında Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin “Yol inkişaf və çiçəklənmə deməkdir” fikrini xatırladıb. O bildirib ki, bu baxımdan İpək Yolu mühüm ənənə kəsb edir. Bu yol təkcə məhsulların

daşınması baxımından vacib deyil, onun mənəsi dəha geniştir.

TRACECA Hökumətlərərasi Komissiyasının Daimi Katibliyinin baş katibi Mircea Ciopraqa TRACECA barədə məlumat verib. Bildirib ki, Avrasiya İpək Yolu ideyasının yenidən gündəmə gəlməsi Avropa-Qaqfaq-Asiya Nəqliyyat Dəhlizi-TRACECA-da öz təzahürünü tapıb. TRACECA-nın məqsədi təkəc xüsusi iqtisadi maraqlarla məhdudlaşdır, o, həm de zəngin tarixin və mədəniyyətin gələcək üçün qorunub saxlanması təmin edir. TRACECA ərazisindən keçdiyi ölkələrin iqtisadi inkişafının ayrılmaz hissəsidir və eyni zamanda, qarşılıqlı integrasiya və səmərəli əməkdaşlıq üçün güclü bir alətdir.

Çinin Azərbaycandakı sefiri Vey Cinhua Baki konfransının əhəmiyyətinə toxunub. O deyib ki, belə tədbirlərin keçirilməsi ölkələrin qarşılıqlı əlaqələrinin inkişafı üçün imkanlar yaradır. İpək Yolu marşrut xətti boyunca ölkələr arasında əlaqələrin genişləndirilməsinə mühüm töhfələr verə biləcək əhəmiyyətli bir layihədir.

Konfrans işini panel iclasları davam etdirib. “Qarşılıqlı faydalı iqtisadi əməkdaşlığın və ticarət əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi” mövzusunda ikinci panel Serbiyanın ATƏT PA-dakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Stefana Miladinoviçin moderatorluğu ilə keçib. Panel iclasda çıxış edən “Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticərit Limanı” QSC-nin baş direktoru Taleh Ziyadov, “Azərbaycan Dəmir yolları” QSC-nin sədri müavini Hicran Valehov, Nəqliyyat, Rabitə və Yüksek Texnologiyalar Nazirliyinin nümayəndəsi Tahir Məmmədov və digərləri çıxış edərək bildiriblər ki, ölkələrin beynəlxalq nəqliyyat sistemine integrasiyası, infrastrukturun inkişafı, bu sahənin davamlı maliyyələşdirilməsi, xidmətin keyfiyyətinin artırılması, nəqliyyatdan istifadənin sadələşdirilməsi məsələlərinə önem verilməlidir. Qeyd olunub ki, bununla bağlı bir sıra beynəlxalq layihələre qoşulmaq üçün təşəbbüs göstərməlidir.

Panel iclasda çıxış edən iqtisadiyyat nazirinin müavini Niyazi Səfərov Azərbaycanın İpək Yolu layihəsinin həyata keçirilməsində həmişə fəal iştirak etdiyini söyləyib. Layihənin ölkəmizə məxsus hissəsinə investisiyalar yatırılıb. Görülən işlər ölkəmizin bu işə necə önem verməsinin bariz nümunəsidir. Ruminiyanın ATƏT PA-dakı nümayəndə heyətinin üzvü, Assambleyanın vitse-prezidenti Viktor Paul Dobre iqtisadi əlaqələrin inkişafının ölkələr üçün prioritət məsələ olduğunu söyləyib. O, belə yanaşmanın ATƏT regionunda iqtisadi konsepsiya ilə bağlı olduğunu və bu konfransın məqsədlərinə uyğun gəldiyini vurğulayıb. Viktor Paul Dobre ölkəsinin müxtəlif layihələrlə bağlı əməkdaşlıqlara önem verdiyini qeyd edib.

Belarusun ATƏT PA-dakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Boleslav Pirştuk qeyd edib ki, sülh və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması, sabitliyin davam etdirilməsi ümumi maraqlarımıza xidmət edir. İpək Yolu qarşı-

lıqli faydalı əməkdaşlığın və ticarət əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi baxımından çox önemlidir. Avrasiya məkanında əməkdaşlığın inkişafı üçün geniş imkanlar mövcuddur. Belarus Avrasiyada önemli yer tutan bir ölkədir.

Avstriyanın ATƏT PA-dakı nümayəndə heyətinin üzvü Roman Hayder İpək Yolu ölkələri arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi istiqamətində işlərin davam etdirilməsinin zəruriliyini qeyd edib. Bildirib ki, bu məsələ həmin ölkələrin iqtisadi sabitliyinə müsbət təsir göstərən əsas amillərdən biridir. Eyni zamanda, iqtisadi əlaqələrin möhkəmləndirilməsi xalqlar arasında demokratik dəyərlərə əsaslanan əlaqələr de yaradır.

“Nəqliyyat və logistika prosedurlarının sadələşdirilməsi” mövzusunda ikinci panel Serbiyanın ATƏT PA-dakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Stefana Miladinoviçin moderatorluğu ilə keçib. Panel iclasda çıxış edən “Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticərit Limanı” QSC-nin baş direktoru Taleh Ziyadov, “Azərbaycan Dəmir yolları” QSC-nin sədri müavini Hicran Valehov, Nəqliyyat, Rabitə və Yüksek Texnologiyalar Nazirliyinin nümayəndəsi Tahir Məmmədov və digərləri çıxış edərək bildiriblər ki, ölkələrin beynəlxalq nəqliyyat sistemine integrasiyası, infrastrukturun inkişafı, bu sahənin davamlı maliyyələşdirilməsi, xidmətin keyfiyyətinin artırılması, nəqliyyatdan istifadənin sadələşdirilməsi məsələlərinə önem verilməlidir. Qeyd olunub ki, bununla bağlı bir sıra beynəlxalq layihələre qoşulmaq üçün təşəbbüs göstərməlidir.

Panel iclasda çıxış edən mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev ölkəmizdə həyata keçirilən İslahatlar barədə danışib. O, Azərbaycanda belə beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsinin heç də təsadüfi olmadığını deyib. Nazir Azərbaycanın təşəbbüs ilə həyata keçirilən irimiqyaslı layihələrin ölkəmizdən faydalılığı və təbliği baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Beynəlxalq konfransın yekununda Bakı Beyannaməsi qəbul olunub.

Sərqi ilk demokratik respublikası - Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranma tarixindən 100 il ötür. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradığı şərəflü tarix ölkəmizdə 28 May Respublika Günü kimi qeyd edilir. Xalqımız bu tarixin 100 illik yubileyini 2018-ci ildə "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti" ilində böyük uğurları ilə qeyd edir. Bugünkü Azərbaycan, müstəqil Azərbaycan məhəz Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisidir və bütün demokratik ənənələrə sadıqdır. Qürur gətirəcək bu hadisə Azərbaycanın tarixidir. Bu tarixdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti istiqlaliyyətimizi elan edərək, xalqımızın müstəqillik əzminə nümayiş etdi.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ərgin və mürekkeb içtimai-siyasi şəraitdə cəmi 23 ay fealiyyəti göstərse de, sonrakı nesillərin yaddaşında xalqımızın tarixinin ən parlaq səhifələrindən biri kimi əbədi yer tutub. Belə ki, 1918-ci il mayın 28-de Şərqdə qurulan ilk demokratik respublika - Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti 23 aylıq fealiyyəti erzində bir çox sahələrdə həyata keçirdiyi islahatlarla Azərbaycan tarixinde mühüm bir mərhələnin esasını qoymuşdur. Yeni qurulan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti üzərinə götürdüyü çətin tarixi vəzifəni imkanlarının ən son heddinde çalışaraq, şərəfle yerinə yetirdi. Azərbaycanın ilk Parlamenti ve Hökuməti, Dövlət Aparatı təşkil edildi, ölkənin sərhədləri müəyyənləşdirildi, bayraqı, himni və gerbi yaradıldı, ana dili dövlət dili elan edildi, dövlət quruculuğu sahəsində ciddi tədbirlər həyata keçirildi. Ölkənin ərazi bütövlüyü və milli təhlükəsizliyi təmin edildi, qısa müddətde yüksək döyüş qabiliyyəti hərbi hissələr yaradıldı, maarifin və mədəniyyətin inkişafına xüsusi diqqət yetirildi, Azərbaycanın ilk universiteti təsis olundu, təhsil milliləşdirildi, xalqın sonrası illərdə mədəni yüksəlişi üçün zəmin hazırlayan, içtimai fikir tarixi baxımından müstəna əhəmiyyətli işlər görüldü.

XX əsrin əvvəlində Azərbaycan dövlətinin xarici siyaset principləri formalasdı və bu prinsiplər döslüq və əməkdaşlıqla səykəndi. Bunlar Azərbaycan Milli Şurasının qəbul etdiyi İstiqlaliyyət Bəyannaməsində də əksini tapdı. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti təcavüze meruz qaldığı üçün qarşıya qoymuş məqsədlərə tam müvəffəq ola bilmədən süquta uğrasa da, onun şüurlarda bərqrər etdiyi müstəqillik ideyası unudulmadı. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti, ilk dəfə olaraq, Azərbaycan adlı müstəqil dövlətin əsasını qoymuş.

Bəli, mövcud şərait, xarici müdaxile və daxili çekişmələr AXC-nin süqutu ilə neticələndi. Yalnız bundan 70 il sonra Azərbaycan yeni bir müstəqillik imkanı qazandı. 1980-ci illərin sonu, 90-ci illərin əvvəllərində etibarən SSRİ daxilində cərəyan edən hadisələr Azərbaycana öz milli müstəqilliyini yenidən bərpa etmək imkanı qazandı. 1991-ci il oktyabrın 18-de Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sessiyasında "Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi haqqında

Demokratik ənənələrə sadıq Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisidir

Konstitusiya Akti"nın qəbulu ilə Azərbaycan ikinci dəfə öz dövlət müstəqilliyini elan etdi. Əgər Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev xalqın təkidlə tələbi ilə 1993-cü il iyun ayının 15-də yenidən hakimiyyətə qayıtmışdı, indi qurdugumuz respublikanın da ömrü uzun olmaya bilerdi. Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev yenidən hakimiyyətə qayıdışı ilə Azərbaycanın müstəqil dövlətçilik ənənələrinin inkişaf etdirilməsi, möhkəmləndirilməsi və onun dünya dövlətləri sırasında öz layiqli yerlərində birini tutması sahəsində yeni bir mərhələ başlandı. Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı ilə separatçıların ölkəni parçalamaq kimi məkrili niyyətlərinə son qoymuşdu. Dövlət çəvrilişi cəhdlerinin və terror aktlarının qarşısı alındı. Müstəqil Azərbaycanın Yeni Konstitusiyası qəbul olundu. Azad və demokratik şəraitdə prezident, parlament və bələdiyyə seçkileri keçirildi. Ölkədə demokratik dəyişikliklər aparıldı. Hüquq-mühafizə və məhkəmə sistemi yenidən quruldu. Milli ideologiyamızın eks olunduğu dövlətçilik konsepsiyası hazırlanırdı. Bu gün də Azərbaycan bu konsepsiyanın üzərində inkişaf edir, yeni-yeni uğurlara imza atır. Ulu Öndərin də qeyd etdiyi kimi, "Müstəqilliyimiz dönməzdür, əbədidir, sarsılmazdır!"

Ulu Öndər Heydər Əliyevin şah əsəri olan müasir müstəqil Azərbaycan dövləti sürətli inkişaf yolu na qədəm qoymuş. Ümummilli Lider Heydər Əliyev müstəqilliyi ən böyük sərvət, ən böyük dəyər kimi qiymətləndirirdi: "Müstəqilliyi əldə etmek onu qoruyub-saxlamaqdan və möhkəmləndirməkdən daha asandır. Bu gün Azərbaycan, sözün əsl mənasında, müstəqil ölkədir, biz həm daxildə, həm də xaricdə müstəqil siyaset aparırıq. ...Bütün siyasetimiz Azərbaycan xalqının maraqlarına xidmət göstərir. Azərbaycan xalqının maraqlarının qorunması, Azərbaycan dövlətinin möhkəmləndirilməsi, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi mənim üçün və bilirəm ki, hər bir Azərbaycan və

təndaşı üçün ən başlıca vəzifədir, ən başlıca məqsəddir".

Azərbaycan Respublikasında demokratik-hüquqi, dünyəvi dövlət-vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu prosesi uğurla davam etdirilir. Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzu

möhkəmlənib, beynəlxalq təşkilatlarda səməreli fealiyyətə, dünya ölkələri ilə ikitərəfli və çoxtərəfli platformada eməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına nail olunub. Azərbaycan dövləti milli mənafelərlə bağlı problemlərin həllində həssas

Bolqarıstan KİV-ləri Novruz bayramından yazır

Bolqarıstanın "Cross" nəşri və "Fokus" xəbər agentliyi Novruz bayramı barədə məlumat yayıb. AZERTAC xəbər verir ki, məlumatda Novruz bayramının tarixi, adət-ənənələri, su, od torpaq, yel çərşənbələri barədə danışılır.

Bildirilir ki, Novruz bayramı BMT-nin qeyri-maddi mədəni irsinə daxildir, 21 mart tarixi isə Azərbaycan tərefinin təşəbbüsü ilə 2010-cu il fevralın 23-de BMT-nin 64-cu sessiyasında Beynəlxalq Novruz Günü kimi tanınır. Bundan əlavə nəşrlər martın 16-da Azərbaycanın Bolqarıstandakı səfirliyinin təşkilatçılığı ilə Sofiyanın Mərkəzi Hərbi Klubunda bayramla əlaqədar Azərbaycan və bolqar musiqiçilərindən ibarət geniş konsertin keçiriləcəyi barədə də məlumat verir. Bildirilir ki, tədbirdə Azərbaycan mətbəxinin ləziz təamları tədbir iştirakçılara təqdim olunacaq.

CROSS
Online Bulgarian News

Новини от днес 26 Икономика Делови новини при екоекономии и Технологии

Начало / Култура

Facebook Twitter G+

Последни новини

БЪЛГАРИЯ

13 март 2018 г. 07:25 Управляващият на „Фолкленд“ съдържащ сърп и поетския пускане на токи

13 март 2018 г. 07:27 Отново протест пред земеделическите общини

13 март 2018 г. 07:27 Фолкленд: Над 20 хиляди работници на земеделието са уволнени

13 март 2018 г. 07:28 Банките също са със затвори до края на годината

13 март 2018 г. 07:29 Кампания обичайна в Болград и Балчик: Денешните избори в Балчик са за инцидентите на ГЕРБ

13 март 2018 г. 07:30 Рекордният изборен ден в Балчик също е изборният ден

ИКОНОМИКА

ПОЛИТИКА

Спорт

Любопитно

ПОСЛЕДНИ НОВИНИ

БЪЛГАРИЯ

Новини от днес 26 Икономика Делови новини при екоекономии и Технологии

Начало / Култура

Facebook Twitter G+

Последни новини

БЪЛГАРИЯ

13 март 2018 г. 07:25 Управляващият на „Фолкленд“ съдържащ сърп и поетския пускане на токи

13 март 2018 г. 07:27 Отново протест пред земеделическите общини

13 март 2018 г. 07:27 Фолкленд: Над 20 хиляди работници на земеделието са уволнени

13 март 2018 г. 07:28 Банките също са със затвори до края на годината

13 март 2018 г. 07:29 Кампания обичайна в Балчик и Балчик: Денешните избори в Балчик са за инцидентите на ГЕРБ

13 март 2018 г. 07:30 Рекордният изборен ден в Балчик също е изборният ден

ИКОНОМИКА

ПОЛИТИКА

Спорт

Любопитно

ПОСЛЕДНИ НОВИНИ

БЪЛГАРИЯ

Новини от днес 26 Икономика Делови новини при екоекономии и Технологии

Начало / Култура

Facebook Twitter G+

Последни новини

БЪЛГАРИЯ

13 март 2018 г. 07:25 Управляващият на „Фолкленд“ съдържащ сърп и поетския пускане на токи

13 март 2018 г. 07:27 Отново протест пред земеделическите общини

13 март 2018 г. 07:27 Фолкленд: Над 20 хиляди работници на земеделието са уволнени

13 март 2018 г. 07:28 Банките също са със затвори до края на годината

13 март 2018 г. 07:29 Кампания обичайна в Балчик и Балчик: Денешните избори в Балчик са за инцидентите на ГЕРБ

13 март 2018 г. 07:30 Рекордният изборен ден в Балчик също е изборният ден

ИКОНОМИКА

ПОЛИТИКА

Спорт

Любопитно

ПОСЛЕДНИ НОВИНИ

БЪЛГАРИЯ

Новини от днес 26 Икономика Делови новини при екоекономии и Технологии

Начало / Култура

Facebook Twitter G+

Последни новини

БЪЛГАРИЯ

13 март 2018 г. 07:25 Управляващият на „Фолкленд“ съдържащ сърп и поетския пускане на токи

13 март 2018 г. 07:27 Отново протест пред земеделическите общини

13 март 2018 г. 07:27 Фолкленд: Над 20 хиляди работници на земеделието са уволнени

13 март 2018 г. 07:28 Банките също са със затвори до края на годината

13 март 2018 г. 07:29 Кампания обичайна в Балчик и Балчик: Денешните избори в Балчик са за инцидентите на ГЕРБ

13 март 2018 г. 07:30 Рекордният изборен ден в Балчик също е изборният ден

ИКОНОМИКА

ПОЛИТИКА

Спорт

Любопитно

ПОСЛЕДНИ НОВИНИ

БЪЛГАРИЯ

Новини от днес 26 Икономика Делови новини при екоекономии и Технологии

Начало / Култура

Facebook Twitter G+

Последни новини

БЪЛГАРИЯ

13 март 2018 г. 07:25 Управляващият на „Фолкленд“ съдържащ сърп и поетския пускане на токи

13 март 2018 г. 07:27 Отново протест пред земеделическите общини

13 март 2018 г. 07:27 Фолкленд: Над 20 хиляди работници на земеделието са уволнени

13 март 2018 г. 07:28 Банките също са със затвори до края на годината

13 март 2018 г. 07:29 Кампания обичайна в Балчик и Балчик: Денешните избори в Балчик са за инцидентите на ГЕРБ

13 март 2018 г. 07:30 Рекордният изборен ден в Балчик също е изборният ден

ИКОНОМИКА

ПОЛИТИКА

Спорт

Любопитно

ПОСЛЕДНИ НОВИНИ

БЪЛГАРИЯ

Новини от днес 26 Икономика Делови новини при екоекономии и Технологии

Начало / Култура

Facebook Twitter G+

Последни новини

БЪЛГАРИЯ

13 март 2018 г. 07:25 Управляващият на „Фолкленд“ съдържащ сърп и поетския пускане на токи

13 март 2018 г. 07:27 Отново протест пред земеделическите общини

13 март 2018 г. 07:27 Фолкленд: Над 20 хиляди работници на земеделието са уволнени

13 март 2018 г. 07:28 Банките също са със затвори до края на годината

13 март 2018 г. 07:29 Кампания обичайна в Балчик и Балчик: Денешните избори в Балчик са за инцидентите на ГЕРБ

13 март 2018 г. 07:30 Рекордният изборен ден в Балчик също е изборният ден

ИКОНОМИКА

ПОЛИТИКА

Спорт

Любопитно

ПОСЛЕДНИ НОВИНИ

БЪЛГАРИЯ

Новини от днес 26 Икономика Делови новини при екоекономии и Технологии

Начало / Култура

Facebook Twitter G+

Последни новини

БЪЛГАРИЯ

13 март 2018 г. 07:25 Управляващият на „Фолкленд“ съдържащ сърп и поетския пускане на токи

13 март 2018 г. 07:27 Отново протест пред земеделическите общини

13 март 2018 г. 07:27 Фолкленд: Над 20 хиляди работници на земеделието са уволнени

13 март 2018 г. 07:28 Банките също са със затвори до края на годината

13 март 2018 г. 07:29 Кампания обичайна в Балчик и Балчик: Денешните избори в Балчик са за инцидентите на ГЕРБ

13 март 2018 г. 07:30 Рекордният изборен ден в Балчик също е изборният ден

ИКОНОМИКА

ПОЛИТИКА

Спорт

Любопитно

ПОСЛЕДНИ НОВИНИ

БЪЛГАРИЯ

Новини от днес 26 Икономика Делови новини при екоекономии и Технологии

Начало / Култура

Facebook Twitter G+

Последни новини

БЪЛГАРИЯ

13 март 2018 г. 07:25 Управляващият на „Фолкленд“ съдържащ сърп и поетския пускане на токи

13 март 2018 г. 07:27 Отново протест пред земеделическите общини

13 март 2018 г. 07:27 Фолкленд: Над 20 хиляди работници на земеделието са уволнени

13 март 2018 г. 07:28 Банките също са със затвори до края на годината

13 март 2018 г. 07:29 Кампания обичайна в Балчик и Балчик: Денешните избори в Балчик са за инцидентите на ГЕРБ

13 март 2018 г. 07:30 Рекордният изборен ден в Балчик също е изборният ден

ИКОНОМИКА

ПОЛИТИКА

Спорт

Любопитно

ПОСЛЕДНИ НОВИНИ

БЪЛГАРИЯ

Новини от днес 26 Икономика Делови новини при екоекономии и Технологии

Начало / Култура

Facebook Twitter G+

Последни новини

БЪЛГАРИЯ

13 март 2018 г. 07:25 Управляващият на „Фолкленд“ съдържащ сърп и поетския пускане на токи

13 март 2018 г. 07:27 Отново протест пред земеделическите общини

13 март 2018 г. 07:27 Фолкленд: Над 20 хиляди работници на земеделието са уволнени

13 март 2018 г. 07:28 Банките също са със затвори до края на годината

13 март 2018 г. 07:29 Кампания обичайна в Балчик и Балчик: Денешните избори в Балчик с

Serj Sarkisyan: Münxen uğursuzluğu

Almanının Münxen şəhərində keçirilən təhlükəsizlik məsələlərinə dair illik konfransda bir sıra ölkələrin başçıları iştirak ediblər. Onların sırasında Ermənistən prezidenti Serj Sarkisyan da vardi. S.Sarkisyan tədbirdə çıxış edib. Bir neçə məsələni əhatə edən mətn qıсадır və əsasən Ermənistən xarici siyaset fəaliyyətindən danışan S.Sarkisyan müəyyən dərəcədə beynəlxalq siyasetə də toxunub. Ancaq onun əsas qayğısı yenə də Azərbaycan və Türkiyə ilə bağlı olub. Erməni lider yenə də tam əsəssiz, iftira və yalanla dolu fikirlər ifadə edib. O, Bakı və Ankaranı sülhə gəlməməkdə günahlandırmaya çalışıb. Lakin heç bir argument gətirə bil-meyib. Dediqlərinə reaksiya da minimum olub. Müzakirələr zamanı verilən suallara özünün məhdud regional təfəkkürü çərçivəsində primitiv cavablar verib. Yəni faktiki olaraq heç birinə normal cavab verə bilməyib. Bütün bu məsələlərin geosiyasi aspektləri üzərində dayanmağa çalışacaqıq.

Cavabsız suallar: Serj Sarkisyanın çaşqınılığı

Ondan heç zaman həqiqi siyasi lider formallaşmayacaq. Dünya-görüşü məhdud, siyasi görüşləri məhdud radikal milliyetçilikdən kənara çıxa bilməyen adamdır. O, dünyaya "balaca separatçı" kimi gəlib, elə o statusda da gedəcək. İndi Ermənistən adlı vassal dövlətə, forpostə rəhbərlik edən Serj Sarkisyan haqqında onun Münxen Təhlükəsizlik Konfransdakı çıxışında ifadə olunan fikirlərinə nəzər saldıraq və tədbirdə verilən suallara cavablardan sonra yalnız bu nəticəni çıxarmaq olar.

Biz S.Sarkisyanın bir neçə ildir ki, müxtəlif tədbirlərdəki çıxışlarını izləyirik. Etiraf edək ki, o, bizi təccübəldirir; bəsit məntiqi, radikal siyasi mövqeyi və qaba fikirləri ilə! Adam heç dəyişə bilmir! Münxendə də Yan Bremerin suallarına cavab verə bilməməsi, onlardan faktiki olaraq yan keçməsi ayrıca bir komik səhnə idi (bax: Na Mönxenskoy konferenii po bezpasnosti Prezident otvetil na voprosi učastnikov obsujdenie / "President.am", 17 fevral 2018).

Katırladaq ki, Yan Bremer "Avrasiya" qrupunun yaradıcısı və həzirdə sədrdir. O, S.Sarkisyanı xarici siyaset məsələləri ilə bağlı su-

allar verib. Y.Bremer soruşub ki, rəsmi İravanın "Aİ ilə assosiativ üzvlükə bağlı sazişi imzalamadan imtina etmək Avrasiya İqtisadi İttifaqına üzv olması necə seçim id? Siz qorxdunuzmu? Rusyanın təsiri oldumu? Budurmu yəni model və ya yeni ideya?" (bax: əvvəlki mənbəye).

S.Sarkisyan isə cavabında deyib ki, Avropa İttifaqı Ermənistənla saziş imzalamadan imtina edib (?). Guya o, şərt qoyub, Ermənistən isə onu qəbul etməyib. Əslində isə Brüssel dəqiq mövqə tutmağı tələb edirdi ki, bunda da tam haqlıdır. S.Sarkisyan da öz mövqeyini, yəni seçimini etdi - o, Moskvaya üstünlük verdi. İndi isə hiyləgərcəsinə və əbləhliklə Avropanı ittiham etməyə çalışır. Ve bunun üçün də özünün ənənəvi böhtən dəst-xəttini davam etdirir. O, Y.Bremerin ikinci və üçüncü suallına verdiyi "cavab"da ... Azərbaycan və Türkiyəni günahlandırmaya çalışır.

Üstəlik, deyir ki, Ermənistən təcrid olunmayıb, onun vətəndaşlarının orta əməkhaqqı Azərbaycanda olandan yüksəkdir. Görün, Ermənistən Milli Statistika Komitəsi sədrinin müavini Qurgen Martirosyan jurnalıtlarla görüşündə nə deyib. O vurğulayıb ki, 2017-ci ilin yanvarında Ermənistənə tərəvez və kartofun qiyməti 49% (!) artıb. Bütövlükdə ərzaq məhsullarının qiyməti 2016-ya nisbətən 7,4%

yüksəlib. Meyvələrin qiyməti 10,9% artıb (bax: Jizn v Armenii v 2017 qodu stala doroje - üeni bööt rekord / "Sputnik", 6 fevral 2017).

Həyat səviyyəsinə görə isə MDB dövlətləri içerisinde ən aşağı olanı Ermənistəndir (bax: Srednəe zarplata v Armenii v 2016-2017 qodu / "VisaSam.ru"). Orta əmək-haqqı 2015-ci ildə Ermənistəndə 383 ABŞ dolları, Azərbaycanda isə 439 ABŞ dolları olub. 100 erməni dramı indi 11,3 rubldur, 1 Azərbaycan manatı isə 35 rubldur! 100 erməni dramı 21 sentdir (!), 100 Azərbaycan manatı isə 58 dollardır! Bnlardan başqa, kim Ermənistən regiondakı beynəlxalq layihələrdən birində iştirak etdiyi deyə bilər? Bele bir layihə mövcuddur? Yoxdur! Bəs bunun adı "təcrid" deyilsə, nədir?

Iddialar və reallıq: ədalətlə böhtan arasında

Ermənistənə bu vəziyyətə düşməsinin səbəbi də məlumudur - Azərbaycan torpaqlarını işgal etməsi! Bu barədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dəfələrlə deyib. Bəzən yüksək səviyyəli xarici qonaqlar Ermənistənə də layihələrə qoşulması ilə bağlı söz açmağa çalışıblar. Buna cavab olaraq dövlət başçısı yalnız bir səbəbi

nistan işgal etdiyi Azərbaycan torpaqlarını tərk etməlidir. Heç olmasa bu faktın fonunda S.Sarkisyanın azca da olsa, ədalətli olması ona yalnız şərəf gətirərdi. Ancaq, deyəsən, onun şərəfdən başqa, hər şeyi vardır!

Sonra, Serj Sarkisyanın Türkiyəni ittiham etməye çalışması güllündür. O deyir ki, Ermənistən Türkiyə ilə münasibətlərin normallaşmasına həmişə çalışıb. Ancaq Ankara Bakının tərəfini tutur və qeyri-dost münasibət göstərir (bax: Prezident prinə uçastie v Mönxenskoy konferenii po bezpasnosti / "President.am", 17 fevral 2018).

Həqiqət nədən ibarətdir? Ankara ifadə edir ki, erməni silahlı dəstələri zəbt etdiyi qonşu Azərbaycanın ərazilərini tərk etməsə, hər hansı əməkdaşlıqdan söhbət gedə bilməz. Bu, ortaya Azərbaycanı atmaq deyil, Ermənistəni təcavüzkarlıqdan çəkinməyə dəvətdir, sühə içinde yaşamağa çağırışdır. Siz necə təsəvvür edirsınız, minlərlə azərbaycanlı qətə yetirən, əsir saxlayan, uşaqlar, qadın, qoca demədən zorakılıq işlədən və işgalçi kimi davranışın da davam edən Ermənistənla Türkiyə necə əməkdaşlıq edə bilər? Bu, absurd bir tələbdir və yerinə yetirilməsi mümkün deyil.

Ancaq S.Sarkisyanın Türkiyə məsələsini Münxen Konfransında ayrıca vurğulamasının səbəbi də olmamış deyil. Çünkü cəmi bir il əvvəl onun BMT-nin Nyu-Yorkda keçirilən iclasında, necə deyərlər, ağızından od-alov püskürdü! S.Sarkisyan onda çox radikal mövqədə idi. İndi isə adam muma döñüb, Türkiyə ilə əlaqələrin bərpasından dəm vurur, yeni danışqlara hazır olduğunu bəyan edir. Görünür, bu "balaca separatçı"nın Afrin əməliyyatı yumphaldır. Çünkü bütün dünya görür ki, türk rəhbərliyi kimsədən məsləhət alırm və türk ordu su bir mükəmməl savaş maşını kimi terrorçuları məhv edir. Bəzilərinin ələkeçməz adlandırdıqları en müsər mühəndis qurğularını belə ustalıqla tutu bilir. Müxtəlif tərəflərdən Ankaranı dayandırmağa çalışanlara Rəcəb Tayyib Ərdoğanın cavabı birdir: "Son terrorcu qalana qəder gedəcəyik!"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev də işgal olunmuş torpaqların azad ediləcəyini qətiyyətlə ifadə etməkdədir və tarixi torpaqlarımızın da unudulmadığı mesajını verir. Bax, bunlar həm də sərkisyanlırlara mesajdır! Onlara xəberdarlıqlı ki, əger danışqlarla zəbt etdiyiniz Azərbaycan torpaqlarını tərk etməsəniz, hərbi yolla məsələni həll edəcəyik.

Bələliklə, S.Sarkisyanın Münxen Konfransındaki çıxışı və müzakirələrdə verilən suallara cavabı primitiv, bəsət məntiqdən başqa bir şey deyil. Onun orada boşboğazlıq etdiyini zaman da göstərəcək. Ancaq indidən bir sira erməni ekspertləri Serj Sarkisyanın Münxen "imtahanından kesildiyini" yazar (bax: məs., V Mönxene Serj Sarkisyan ne otvetil na qlavnyi vopros / "Lragir.am", 18 fevral 2018). Ümumiyyətlə isə S.Sarkisyan həyat imtahanından kəsilmiş adamdır!

Newtimes.az

Birinci dünya müharibəsinin sonlarına yaxın, 1918-ci ilin mart ayında yaranmış mürəkkəb şəraitdə Azərbaycanın müxtəlif yerlərində erməni-daşnak və bolşevik dəstələri azərbaycanlı əhaliyə qarşı kütłəvi qırğınlara törətdilər. Anadoluda törətdikləri soyqırımlar üçün cəzasız qalmayaçaqlarından qorxan erməni-daşnak dəstələri rus Qafqaz cəbhəsi dağlıqlıdan sonra ordu hissələri ilə birlikdə Cənubi Qafqaza gəldilər. Bu zaman regionda anarxiya hökm sürudü". Bunu SİA-ya açıqlamasında millət vəkili, AMEA-nın müxbir üzvü Musa Qasimli deyib.

Qafqaz cəbhəsindən qayıdaraq Bakıdan keçib Rusiyaya getməli olan rus əsgərləri yolboyu Azərbaycan kəndlərini talan edir, acliq və sefalet içerisinde olduqlarından Bakı Sovetinin xidmətində qalmağı vətənə dönməkdən üstün tuturdular. Ordu silah və sursatını ermənilərə ve Bakı bolşeviklərinə vermişdi.

1917-ci ilin payızından etibarən Cənubi Qafqazda - tarixi Azərbaycan torpağı olan İravan quberniyasında-indiki Ermənistən Respublikası, Cənubi Azərbaycanda, Borçalıda və indiki Azərbaycan Respublikası ərazisində törətdilər. Erməni silahlı qüvvələri tərəfindən dinc azərbaycanlı əhaliyə qarşı töredilən kütłəvi qırğınlardan zirvə nöqtəsi 1918-ci ilin martında oldu. Martın 30-da axşamüstü S. Şaumyan başda olmaqla Bakı Soveti və erməni-daşnak dəstələri tərəfindən dinc türk və müsəlman əhaliyə qarşı kütłəvi soyqırıma başlandı.

Soyqırımın səbəbləri

Soyqırımın töredilməsinin bir sıra səbəbləri var idi. Hər şeydən əvvəl, hələ I Pyotr zamanından başlayaraq Rusiya imperiyası Xəzərin şimal sahillərini, həmçinin Bakını işğal edib öz tərkibinə daxil etmək üçün guya Bakının və Azərbaycanın digər yerlərinin fərqli mədəniyyət olduğunu bildirirdi. Hətta "Bakı və Azərbaycan" ifadələri dövriyyəye buraxılmışdı. İsti dənizlərə çıxməq üçün apardığı işğalçı mühərribələr neticəsində Azərbaycanı bölgündürdükdən sonra Cənubi Qafqaza ermənilərin yerleşmesi ilə təkcə demografik veziyət dəyişmədi, eyni zamanda onlar carizmin Şərqi siyasetində bir vasitəyə çevrildilər. Bu siyaseti carizm devrildikdən sonra qurulan Müvəqqəti hökumət, ondan sonra isə bolşevik Rusiyası da davam etdi. 1917-ci ilin noyabrında Bakıda S. Şaumyan başda olmaqla sovet hakimiyyəti quruldu. Bu, azərbaycanlıların əleyhinə olan bir qurum idi. V. İ. Lenin həmin ilin dekabrında S. Şaumyanı Qafqazda xüsusi selahiyətli komissar təyin etdi.

İqtisadi baxımdan Bakı bolşevik Rusiyası üçün böyük əhəmiyyət kəsb edirdi. Dünya mühərribəsinin son mərhələsində Yaxın, Orta Şərqi və Cənubi Qafqazda iki əsas neft mənbəyi uğrunda hərbi əməliyyatlar aparılırdı. Bunlardan biri Mosul, digəri isə Bakı neft mənbəyi idi. Həcəbəs deyildir ki, 1918-ci il mart ayının ikinci yarısında V. İ. Lenin ABŞ-in Qırmızı Xaç nümayəndəliyinin

Erməni-daşnaklar azərbaycanlıların soyqırımı necə törətdilər?

Musa Qasimli
millət vəkili,
AMEA-nın müxbir üzvü

rəhbəri polkovnik R. Robinsonun "Rusiya Sovet Respublikası üçün Bakının iqtisadi ehəmiyyəti nedədir" suallına "Bu - neft, ışığ və enerjidi", - deyə cavab vermişdi.

Mühüm coğrafi-siyasi mövqede yerləşən Bakıda bütün Cənubi Qafqazın təliyi hell olunurdu. Bu zaman Cənubi Qafqazda faktiki olaraq üç güclə - Müvəqqəti hökumətin organları, sovetlər və milli şuralar fəaliyyət göstərirler. Bakıya hakim olmaq bütün Cənubi Qafqaza nəzaret imkanı verə, Tiflisdə fəaliyyət göstərən Transqafqaz Seyminin süqutuna kömək edərdi. Digər tərəfdən, Bakıya yiyələnmək Xəzər dənizi və "dünyanın üreyi" olan Orta Asiyaya gedən yola nəzaret etmək imkanı verərdi. Dünyanın üreyine gedən yol Bakıdan, Azərbaycandan keçirdi.

Bakıda qırğınların töredilməsinin başlıca səbəblərindən biri Azərbaycanın müstəqilliyinin qarşısının alınması idi. Bu zaman azərbaycanlılar əvvəlcə müxtariyyət, sonda isə müstəqillik uğrunda mübarizə aparırdılar. Qırğınların töredilməsinin digər səbəbi əhalisi əsasən türk və müsəlmanlardan ibarət olan Cənubi Qafqaza, xüsusən Bakıya Osmanlı ordusunun buraxılmaması üçün Bakı və Bakı quberniyasını yerli, aborigen əhalidən temizləmək idi.

Azərbaycan əhalisi isə silahlı düşmən qarşısında eliyalın qalmışdı. Bakıda və onun ətrafında azərbaycanlıların silahlı qüvvəsi demək olar ki, yox idi.

Bəhənə

Bu qırğınlara bəhənə də tapıldı. Şaumyan erməniləri və bolşevikləri, xüsusən Xəzər Herbi Dəniz Donanmasının motroslarını müsəlmanlara qarşı soyqırımına tehrif edirdi.

Hücum üçün bir bəhənə lazımdı. Belə bir bəhənə general Talışinski başda olmaqla müsəlman diviziyasının "Evelina" gəmisi ilə Lənkəranda hələk olan silah yoldaşları, böyük xeyriyyəçi Hacı Zeynalabdin Tağıyevin oğlu Məhəmmədin cənəzəsini Bakıya getirən bir qrup zabit və əsgərinin Bakı Soveti tərəfindən tərəsilə etmesi oldu. Müsəlman diviziyasının əsgər və zabitləri silahlıların geri qaytarılmasını tələb etdən, nəticəsi olmadı. S. Şaumyanla aparılan danışqlar da uğursuz oldu. Xalq küçələre çıxıb silahlıların qaytarılmasını tələb etdi. Sosial dayağı olmayan bolşevik hökumətinin rəhbəri Şaumyan azərbaycanlılara divan tutmaq haqqında əmr verdi.

Soyqırımın həyatı

Keçirilmə üsulları

Martın 30-da axşam saat 5-də Bakıda ilk atəş açıldı. Bakı Sovetinin qüvvələri ilə yanaşı, qırğın başlananadək özlerinin bitərəfliyini elan etmiş Daşnakşüyun və Erməni Milli Şurası, o cümlədən erməni kilsəsi Bakı Sovetini müdafiə etdi. Nəinki silahlı erməni əsgərləri, habelə erməni ziyanları da Bakı Soveti tərəfindən döyüşə qatıldılar. Şaumyan bu hadisə ilə bağlı yazırkı ki, bizim süvari dəstəyə ilk silahlı hücum cəhdindən bəhənə kimi istifadə etdi və bütün cəbhə boyu hücuma keçdi. Bizim artıq 6 min nəfərə qədər silahlı qüvvəmiz var idi. Həmçinin Daşnakşüyunun 3-4 minə qədər milli hissələri var idi. Onlar da bizim sərençamımızda idi. Daşnakşüyunun iştiraki vətəndaş mühərribəsinə milli qırğın xarakteri verdi və bundan qəçmək mümkün deyildi. Biz buna şüurlu olaraq getdik. Əgər onlar Bakıda qələbə qazansayırlar, şəhər Azərbaycanın paytaxtı elan edilərdi.

Qırğın qəddarlıqla heyata keçirildi. Şəhər yerdən və havadan bombardman edildi. Dinc azərbaycanlı əhali diri-dirisi və neft quyularına, yanar təndirləre atılır, hamile qadınların qarınları süngü ilə deşilir, körpe uşaqlar divarlara mixlənir, qadınlar hörüklerle bir-birinə bağlanaraq küçələrde çılpaq gəzdirilirdi. Silahlı dəstələr uşaqlar, qocalara və qadınlara rəhm etmirdilər. Adamlardan siyasi mənsubiyət soruşulmurdu. Öldürmək üçün "Türk, müsəlman" olmaq kifayət edirdi. Mart soyqırımıının şahidi olan Azərbaycan tarixçisi R. İsmayılov yazırkı: "İş o yerə çatmışdı ki, daşnaklar "biz, bolşevik, sosialist bilmərik, müsəlməsan, kifayətdir", - deyə hətta müsəlman socialistlərini belə qırıdlar...".

Kütłəvi qırğının gedisində azərbaycanlılara məxsus ictmai binalar, milli rəmzlər və mədəniyyət ocaqları dağıdıldı. "Açıq söz", "Kaspı" qəzetlərinin redaksiyaları, fəaliyyətini bütün Cənubi Qafqaza yayan və mühərribə zamanı Qafqaz cəbhəsində hərbi əməliyyatlar meydənində böyük iş aparan, azərbaycanlıların ictmai hərəkatında mühüm rol oyanan Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyətinin yerləşdiyi "İsmailiyyə" binası yandırıldı. Təzəpir məscidinin minarələri zədə aldı.

Qüvvələr bərabər deyildi. Bina görə də martın 31-de azərbaycanlılar döyüşü dayandırıldı. Buna baxmayaraq, azərbaycanlıların öldürüləməsi davam edirdi. Qırğınlar yalnız aprelin 2-də dayandırıldı.

Soyqırımın nəticələri: Avropalılar və amerikalılar nə dedilər?

Bakıda töredilən soyqırımın ağır nəticələri oldu. ABŞ-in Harbord missiyasının hesabatında yazılırdı ki, ermənilər 1918-ci ilin martında Bakıda 2 min azərbaycanlıyı öldürdüler. Indianapolsdən olan amerikalı alim Leonard Ramsden Hartill yazır

ki, ermənilər Bakıda 25 min müsəlmani qətlə yetirdilər. Mart qırğıının dan bəhs edən ABŞ tarixçiləri Boqdan Nahoylo və Vinter Svoboda yazırlar ki, 20 min döyüşçünün iştirak etdiyi bu toqquşma Bakıda 3 min nəfərin həyatına son qoymaqla Sovetin qələbəsi ilə nəticələndi.

ABŞ tarixçiləri C. Makkartı və K. Makkartı 1918-ci il martın 30-dan aprelin 1-dək Bakıda ermənilərin 8 mindən 12 minədək müsəlman öldürüyüñü və şəhərin türk əhalisinin yarısının qaçdığını yazırlar. ABŞ keşfiyyat mənbələrinə görə, Cənubi Qafqazda qırğınlar zamanı 60 min Azərbaycan türkü qəçqına çevrildi və 420 müsəlman kəndi dağıdıldı.

İngilis nümayəndələrinin 1918-ci il aprelin 9-da Bakıdan göndərdikləri telegramda deyildi ki, ermənilər bolşeviklərlə birləşərək özlərinə irqi düşmən hesab etdikləri azərbaycanlılara qarşı qırğınlardır. İngilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumatlarından aydın olur ki, bu zaman Bakıda 280-300 min nəfər əhali yaşayırı. Onun 80-100 min nəfəri azərbaycanlı, diğərləri isə çarzının müstəmləkəsi siyaseti ilə bağlıdır. Ingilis mənbələrində yazılır ki, mart ayında Bakıda müsəlman əhalinin dördə biri öldürüldü. Həmin dövrün statistik məlumat

Azərbaycan xalqı dünyada ən zəngin mədəniyyətə sahib olan xalqlardan biridir

Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin üzvü Ülviyə Həmzəyevanın yap.org.az-a müsahibəsi

- Ülviyə xanım, məlumdur ki, ölkəmizdə mədəniyyət və incəsənətin inkişafına böyük qayğı göstərilir. İstərdik ki, bu sahədə həyata keçirilən dövlət siyaseti barədə fikirlərinizi bildirəsiniz...

- Azərbaycan xalqı dünyanın ən mədəni xalqlarından biridir. Zəngin musiqi xəzinəmiz, kifayət qədər rəngarəng təsviri sənətimiz, rəssamlığımız, dünyada nadir sayılan xalçaçılığımız, məmarlıq abidələrimiz var.

Azərbaycan xalqı hələ Sovet hakimiyyəti illərində böyük mədəniyyət məhsuldarlığı nümayiş etdirib, dünyadan mədəniyyət xəzinəsini bir sırə yüksək səviyyəli sənət əsərləri, gərkəmlı yaradıcı simalarla zənginləşdirib. Azərbaycanın gərkəmlı sənətkarları sovet dövründə məhz Ulu Önder Heydər Əliyevin qayğısı nəticəsində Sosialist Əməyi Qəhrəmanı kimi yüksək fəxri adlar almış, bəstəkarlar, kinematoqraflar, teatr xadimləri, rəssamlar və sənət sahibləri qurultaylarda, konfranslarda iştirak etmiş və bütün sovet ölkələri arasında tanınmışlar. Bildiyiniz kimi Ulu Önder Heydər Əliyev Özü de incəsənətə meyilli şəxsiyyət idi. Elə gənciliyində də incəsənətə gəlmək, memar olmaq isteyirdi. Amma zaman Ulu Öndəri siyaset memarına çevirdi. Çünkü bu xalqın belə bir siyaset xadiminə çox böyük ehtiyacı var idi.

XX əsrin sonlarında Azərbaycan müstəqilliye qovuşduğundan sonra ölkəmizdə dövlətin mədəniyyət siyaseti Ümummülli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən yenidən müəyyənəşdirildi. Məhz ona görə də Ulu Öndər Heydər Əliyev 1993-cü ilin iyununda xalqın təkdipli tələbi ilə yenidən hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra ilk növbədə mədəniyyətimizə, adəbiyyatımıza, incəsənətimizə kifayət qədər böyük maliyyə vəsaitləri ayrıldı. Ulu Öndər deyirdi ki, "xalq bir çox xüsusiyyətləri ilə tanınır, sayılır və dünya xalqları içerisinde forqlənir. Bu xüsusiyyətlərənən yüksəyi, ən böyüyü mədəniyyətdir".

İster sovetlər dönməndə istərsə də müstəqillik əldə etdikdən sonra dönmədə Ümummülli liderimiz Heydər Əliyev və Onun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev tərəfindən mədəniyyət sahəsində görülən işləri və əldə olunmuş nəticələri sadalamaqla bitməz.

Birçə onu demek istərdim ki, Azərbaycan Respublikasının dünyasının azad, demokratik, maddi və mənəvi baxımdan zəngin dövlətləri sırasında öz layiqli yerini tutmasına hesablanmış milli siyasetin nəticəsi olaraq xalqımız artıq dünyadan bütün coğrafi məkanlarında tanınır və

sevilir. Azərbaycan xalqının yüksək mədəniyyəti onun sivil dünyaya ilə integrasiyasına, humanitar yaxınlaşmasına xidmət edir.

Ölkə rəhbərliyinin bu sahədə hərtərəfli inkişaf üçün göstərdiyi diqqət və qayğı, qəbul etdiyi qərarlar bu daha təsdiqləyir ki, dövlətimiz xalqın dünyada layiq olduğu səviyyədə temsil olunması üçün hər cür şərait yaradır.

- Azərbaycanda milli-mənəvi dəyərlərin qorunması və inkişafı istiqamətində də vəcib tədbirlər reallaşdırılır. Bu sahədə mövcud vəziyyəti, bu dəyərlərin dövlət quruculuğu prosesindəki rolunu necə qiymətləndirirsiniz?

- Qədim dövlətçilik tarixinə malik olan Azərbaycan xalqı hər zaman milli dəyərlərinə sadıq qalaraq bu dəyərləri əsrlərə yaxşıtmış və inkişaf etdirmişdir. Milli dəyərlərimizin qorunması və gələcək nəsillərə çatdırılması bu gün də öz aktuallığını qoruyub saxlayır. Çünkü milli dəyərlərimizin Azərbaycan xalqının formalasmasına təsiri böyük olduğu kimi, milli dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsində də xüsusi rolu vardır.

Milli dəyərlərə, adət-ənənələrimizə biganə münasibət gələcək üçün yaxşı heç nə və etmir. Tarixdən məlumdur ki, öz soykökünə, tarixinə, milli dəyərlərinə, inanclarına dönük çıxan millətlər və dövlətlər müəyyən zaman kəsiyində yox olmuş və tarix səhnəsindən birdəfəlik silinmişlər. Hər hansı bir xalqı, dövləti məhv etmek üçün onu milli dəyərlərindən ayırmak kifayətdir. Bizim milli dəyərlərimizin qorunması və inkişafı Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Dünyada heç bir dövlət başçısı, heç bir siyasi lider quruculuğu və idarəciliyi ilə yanaşı, milli ideologiyanın mü hüüm və əsas istiqamətlərinin müəyyənəşdirilməsi, bu sahədə yeni mükəmməl elmi konsepsiyanı yaradılması, onun həyata keçirilməsi sahəsində Ulu Öndərinə qədər şəxsi ezmkarlıq göstərməmişdir. Ziyalılarımızın milli tərəqqi proses-

sində rolunu azaltmadan qeyd etməliyik ki, dahi rəhbər milli dəyərlər uğrunda mübarizənin önündə həmişə Özü gedir və milli ziyanları da bu istiqamətdəki fealiyyətə sefərber edirdi. Ulu Önder hətta rəsmi sərəncamlarla, xüsusi qərarlarla böyük milli-mədəni abidələrimizin fiziki və mənəvi cəhətdən bərpasına, milli yaddaşın, milli köklərə qayıdışın sürətləndirilməsinə istiqamət verirdi.

Ümummülli liderimiz milli dəyərlərimizi təkcə milli varlığımızın yox, həm də siyasi varlığımızın - dövlət quruculuğu prosesinin mühüm atributu kimi dəyərləndirdi. Mənsub olduğu xalqın tarixi keçmişinə, mədəni ərisinə və milli dəyərlər sisteminə sözmez məhəbbət duyğularıyla ya-naşan Ulu Öndər deyirdi: "Bizim hamımızı birləşdirən, həmrəy edən Azərbaycanlıq ideyasıdır. Azərbaycanlıq öz milli mənəsiyyətini, milli-mənəvi dəyərləri ni qoruyub saxlamaq, eyni zamanda onların ümumbeşəri dəyərlərle sintezindən, integrasiyadan bəhrələnmək və hər bir insanın inkişafının təmin olunması deməkdir".

Bu gün hər məsələdə Ulu Öndərin ideyalarını meyar kimi görən ölkə başçısının milli dəyərlərin qorunması, inkişaf etdirilərən gələcək nəsillərə çatdırılması ilə bağlı siyaseti də bu baxımdan çağdaş dövrün reallıqları ilə şərtlənir. Bu gün dövlət milli dəyərlərimizin qarantina çevrilmişdir. Ölkə başçısı xalqımızın milli dəyərlərinin təbliğinə, gəncərimizin bu ruhda tərbiye olunmasına ciddi diqqət yetirir. Dövlət siyasetində hər bir azərbaycanlının, hər şəydən əvvəl, öz xalqının dəyərlərinə sahib çıxmazı, öz mədəniyyətini, adət-ənənəsini, mentalitetini və milli dəyərlərin qoruması öne çəkilir.

"Gələcək nəsillərə maddi sərvətlər və iqtisadi mirasla yanaşı, həm də daha çox milli ərs, milli mentalitet ərməğan edilməlidir" prinsipi əsas götürülür. Ölkə prezidentinin milli ideologiyaya dair baxışları onun siyasi portretinin əsas cizgilərini təcəssüm etdirir. Görülən bu işlər, sadəcə, qayğı və diqqət nümunəsi olmaqla məhdudlaşa bilməz. Bütün bənlər qədimlərdən bize gəlib çatan müqəddəs ərsin gələcək nəsillərə əmanət edilməsi, Azərbay-

cancılıq məfkurəsinin, milli dəyərlər sisteminin bütün dünyada təbliği və qəbul olunması üçün həyata keçirilen məqsədyönlü strategiyanın tərkib hissəsidir. Bu yolda Heydər Əliyev Fondu-nun milli dəyərlərimizin qorunması və təbliğ etdirməsi istiqamətdəki geniş fealiyyətini xalqımız böyük minnətdarlıqla qarşılayır.

- Mədəniyyət sahəsində

mövcud qanunvericilik haqqında nə deyə bilərsiniz?

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Ulu Önderin mədəniyyət sahəsində başladığı işlətləri uğurla davam etdirərək milli mədəniyyətimizin qorunması, təbliği istiqamətində də böyük nəqliyyətlərə imza atdı. İlk növbədə, mədəniyyət siyasetinin həyata keçirilməsinin ən əsas vasitələrindən biri olan hüquqi cəhətdən mükəmməl, dünyaya standartlarına uyğun və milli dəyərləri nəzərə alan qanunların hazırlanmasına ciddi diqqət yetirilmişdir. Bu gün ki mi, bir sıra qanunlar, o cümlədən "Mədəniyyət haqqında", "Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında", "Turizm haqqında", "Muzeylər haqqında", "Memarlıq fealiyyəti haqqında" qanunlar və bir çox digər qanunlar Milli Məclisdə qəbul edilmiş və ölkə Prezidenti tərəfindən təsdiqlənmişdir.

Azərbaycan dövləti mədəniyyət sahəsi ilə bağlı bir sıra beynəlxalq konvensiyalara, o cümlədən, "Silahlı münaqışlər zamanı mədəni dəyərlərin qorunması haqqında", "Ümumdünya mədəni və təbii ərsin qorunması haqqında", "Arxeoloji ərsin qorunması haqqında" konvensiyalara qoşulmuşdur. BMT, MDB, GUAM, Qara dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı, Avropa İttifaqı, İsləm Konfransı Təşkilatı, UNESCO, Dünya Turizm Təşkilatı, TURKSOY, ISESCO və digər beynəlxalq qurumlar vasitəsilə Azərbaycan mədəniyyəti dünyada təbliğ edilir, eyni zamanda, dünya mədəni sərvətlərinin ölkəmizdə tanılılması sahəsində əhemməyyətli proqramlar həyata keçirir. Bu sahədə Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondu-nun prezidenti Mehriban Əliyevanın xüsusilə böyük xidmətləri vardır.

- Ülviyə xanım, bu gün Azərbaycan dinamik inkişaf edir. Bu inkişaf regionlarda da böyük vüsət alır. Bu mənada, təmsil etdiyiniz Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafı haqqında da fikirlərinizi bilmək istərdik...

- Ümummülli lider Heydər Əliyev müəyyənəşdirildiyi iqtisadi inkişaf strategiyasının bu gün müvəffəqiyyətə davam etdiriləməsi nəticəsində qazanılmış uğurların miqyası və əhəmət dərəsi xeyli genişlənmişdir.

Ötən dövr ərzində ölkə iqtisadiyyatının inkişafının müxtəlif istiqamətlərinin vahid dövlət proqramları çərçivəsində tənzimlənməsi, iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi, sosial-iqtisadi

inkışafda regionların rolunun yüksəldilmesi, iqtisadiyyatın sahələrinin və regionların kompleks inkişafının təmin edilməsi nəticəsində əhalinin rifah halının və həyat standartlarının təkmilləşdirilməsi istiqamətində mühüm nəqliyyətlər əldə edilmişdir.

Qeyd olunan ümumi inkişaf fonunda Naxçıvan Muxtar Respublikasının iqtisadiyyatı və sosial həyatı özünəməxsusluğunu ilə fərqlənir. İşgalçi Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarına hərbi təcavüzü nəticəsində ölkənin əsas hissəsindən ayrı düşərek iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri baxımından blokada şəraitində yaşamağa məhkum olmuş muxtar respublika mövcud çətinliklərə baxmayaq Azərbaycanda həyata keçirilən genişmiyən quruculuq prosesinde fəal iştirak edir.

Blokada, çətinliklər, quruculuq və inkişaf. Bunlar qədim Naxçıvan torpağının yeni tarix sahifəsindən ən iri başlıqlarıdır. Hər biri bir kelmə olsa da, onların arxasında blokada çətinliklərindən yeni imkanların yaradılmasında, dağlılıq iqtisadiyyatdan güclü iqtisadiyyatın qurulmasında, enerji asılılığın təmin olunmasında, çörək növbələrdən ərzaq təhlükəsizliyinədək və adaları sadalamadığı bir çox vəzifələr və onları reallığa çevirən gərgin zəhmət dayanır. İnkışafın yeni mərhələsinə qədəm qoyan Naxçıvanda blokada xofu tarixe çevrilmiş və yeni bir eranın - quruculuq və inkişaf dövrünün əsası qoymuşdur. Məhz bu illər ərzində təkcə ölkəmizdə deyil, onun hüdudlarından kənarda da nümunə kimi göstərilən inkişafın Naxçıvan modeli yaradılmışdır.

Bəlkə də, öten əsrin ağrılılıcılı günlərini yaşayan orta və yaşılı nəslin nümayəndələrinə desəydi ki, vaxt gələcək Naxçıvanda Güney Elektrik Stansiyası tikiləcək, daimi işıq, qaz, su, dayanıqli rabitə xidməti yaradılacaq, beynəlxalq səviyyəli yollar salınacaq, ən ucqar kənddə belə müasir məktəblər istifadəyə veriləcək, ərzaq təhlükəsizliyi və məşğulluq problemi öz həllini tapacaq, onlar, sadəcə, bu deyilənlərin xəyalını qurardılar. Ancaq inkişafın Naxçıvan modeli təsdiq etdi ki, ezmkarlıq, xalq və vətən sevgisi qarşısızlaşmaz qüvvədir. O qüvvə ki, xəyalını belə çətinliklə qurdugumuz işləri reallığa çevirmişdir. Bir anlığa dönbür geriyə baxanda, müstəqillik illərimizdən ilk dövrlerində Naxçıvanın yaşadığı çətin imtahan dolu günlərin arxada qaldığını görəndə hər günün nə qədər menali və zəngin olduğunu gözlər onundə canlanır.

Rəsmi Vaşingtonun separatizmə dəstəyi yolverilməzdır!

Bako Saakyana Ermənistan üzərindən vizanın verilməsi beynəlxalq qanunların pozulması anlamını daşıyır

Sırr deyil ki, ABŞ-in rəsmi dövlət qurumları dəfələrlə işgal altındakı Dağlıq Qarabağın separatçı rəhbərliyinə maliyyə və s. yardımalar ayırmadı, dolayı yolla işğalçılıq siyasetinə dəstək veriblər. O cümlədən, separatçı rejimin istər indiki, istərsə də daha əvvəlkə rəhbərliyi Ermənistan üzərindən viza alaraq, ABŞ-a səfərlər edib, bu ölkədə müxtəlif beynəlxalq tədbirlərin iştirakçıları olublar. Bu baxımdan, qondarma "DQR"in "presidenti" Bako Saakyanın Amerika səfəri də sözügedən amili ehtiva edir. Ona görə də, məhz bu kimi beynəlxalq qanunların, konvensiya qərarlarının pozulması haqlı olaraq, rəsmi Bakının sərt qınağı ilə nəticələnir və Vaşinqtona etiraz notaları verilir. Təəssüf ki, ABŞ-in Dövlət Departamenti, Konqresi və Senati bənzər hallardan nəticə çıxarmayaraq, münaqişə zonasında əldə edilə biləcək sülhün, daha dəqiqi, sülh danışçılarının müsbət nəticə qazanması vasitələrinə ciddi engellər yaradırlar.

ABŞ "DQR" və s. bu kimi rejimlərin davamlı olmaları üçün şərait yaradır

Bu kimi arzuolunmaz halların, səfərlər ve maliyyə yardımaları fonunda, mütəmadi olaraq yaşanması isə Azərbaycan dövletinin maraqlarına zidd olmaqla yanaşı, ABŞ-in separatçı rejimlərə dəstək göstərməsi anlamını daşıyır. Əlbəttə, ABŞ istənilen dövətlə bu və ya digər şəkildə münasibet tərəzini saxlaya bilər, ancaq işğalçı və separatçı rejimlərə dəstək məsələsi ortaya çıxanda, bu addımlara qarşı münasibətin sərtliyi daha labüb görünür. Çünkü ABŞ həmisi demokratiya və insan hüquqlarının müdafiəsi ətrafında bəyanatlar səsləndirir, bir sıra ölkələrə tövsiyələr verir, lakin başqa tərəfdən, "DQR" və s. bu kimi rejimlərin davamlı olmaları üçün şərait yaradır. Bu zaman sual yaranır ki, əgər rəsmi Vaşinqton bir tərəfdən, Minsk Qrupunun həmsədri kimi münaqişənin ədalətli həllinə çalışdığını bəyan edirsə, separatçı rejim rəhbərliyinə ABŞ-a səfər etmək üçün hansı səbəbdən münbit şəraitlər yaradır? Söz yox ki, bəle qərarların verilməsi amerikalı rəsmilərin verdikləri daha öncəki məlum bəyanatlarını kölgə altında qoyur.

Azərbaycan ABŞ-in bəle hərəkətlərinə qarşılıqlı prinsiplər əsasında cavab verəcək!

Bu arada ABŞ-in Bakıdakı səfiri Robert Sekuta Azərbaycan XİN-e çağırılıb. Diplomatik qurumun rəsmi məlumatında qeyd olunur ki, Qarabağ separatçılarının lideri Bako Saakyanın Amerikaya getməsi və ABŞ Konqresində tədbirdə iştirak etməsi ilə bağlı səfərə etiraz notası təqdim edilib. Nota da Dağlıq Qarabağ bölgəsinin Xankəndi şəhər sakını B. Saakyana viza verilməsinin, onun ABŞ-da separatçı rejimin təbliğinə dair tədbir keçirməsinə və maliyyə vəsaiti toplamasına icazə verilməsinin qanunsuz olduğunu göstərilir. Azərbaycan XİN bu addımı Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə yönələn hərəkət, BMT TŞ qətnamələrinə uyğun beynəlxalq hüquq normalarının pozulması kimi qiymətləndirir və bu-

nun Azərbaycan-Amerika ikiterəfli sənədlərinə və ABŞ-in rəsmi mövqeyinə zidd olduğunu bildirib.

Həmçinin, sözügedən addım rəsmi Baki tərəfindən qərəzli hesab olunub və Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi məsələsində mövqə dəyişikliyi, ABŞ-in ikili standartlarının təzahürü kimi qiymətləndirilir. Vurğulanıb ki, BMT TŞ-nin daimi üzvü olan ABŞ BMT TŞ-nin Qarabağ münaqişəsinə dair qətmanələrinin yerine yetirilməsinə xidmet etməlidir. Eləcə də, ABŞ münaqişənin dinc yolla həllinə işğalçıyla, eyni zamanda, qanunsuz rejimin təbliği üçün şərait yaratmaqla öz qərəzsizliyini və obyektivliyini şübhə altına alır. "Vaşinqtonun bu addımı danışqlar prosesinə, regionda sülhün və təhlükəsizliyin təminatna ciddi zərər vurur, regionda gərginliyin artmasına xidmət edir, Azərbaycanda ictimai rəydə inamsızlıq yaradır. Azərbaycan ABŞ-in bəle hərəkətlərinə qarşılıqlı prinsiplər əsasında cavab verəcək"-deyə ABŞ səfərini verilən notada vurğulanır.

Boğazdan yuxarı səslənən demokratiya tövsiyələri...

Beləliklə, fakt budur ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyan ölkə olaraq, ABŞ-in dəfələrlə bənzər addımlara getməsi növbəti dəfə ikili standartların mövcudluğunu təzahürü olaraq qiymətləndirilə bilər. ABŞ-in separatçı və işğalçı rejimlərə bu kimi şəraitlər yaratması isə bu ölkənin demokratik dəyərlərə yalnız kağız üzərində hörmət göstərdiyini, yaxud bu kimi dəyərlər barədə tövsiyələr verərkən, onları boğazdan yuxarı bəyan etdiyini əminliklə deyə bilərik. Əger bənzər siyasetlərin davamı olacaqsa, söz yox ki, müstəqil və azad Azərbaycan dövləti daha adekvat tədbirlər görməklə, istə separatizmə, istərsə də, ona dəstək göstərənlərə layiqli cavab verəcək.

R. NURƏDDİNOĞLU

Tramp sanksiyaların müddətini uzadıb

ABS prezidenti Donald Tramp İran'a qarşı tətbiq olunan sanksiyaların müddətini daha bir il müddətine uzadıb. SİA-nın xarici mətbuatı istinadən verdiyi məlumatə görə, sənədde qeyd edilir ki, İran hökumətinin siyaseti və müəyyən hərəkətləri ABŞ-in milli təhlükəsizliyi, xarici siyaseti və iqtisadiyyat üçün mühüm təhlükələr yaratmağa davam edir.

Qeyd olunur ki, müddətin uzadılması Tehrandan İranın nüvə programı haqqında sazişin reallaşdırılmasından sonra götürülən sanksiyalara aid deyil.

Hindistanda avtobus dərəyə aşıb, aži 11 nəfər ölüb

Hindistanın şimalında yerləşən Uttarakhand ştatında avtobus dərəyə yuvarlanması nəticəsində aži 11 nəfər həlak olub, 13 nəfər isə müxtəlif dərcəcəli xəsərətlər alıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, "Times of India" qəzetinin yaydığı məlumatə görə, hadisə bu gün yerli vaxtla səhər saat 10-da Ramnagar və Almora şəhərlərini birləşdirən avtomobil yolunda baş verib. Hazırda ərazidə xilasedicilər və polis əməkdaşları işləyirlər.

Hər seçki demokratiya yolunda atılan növbəti addım olub

Naibə Hacıyeva: "Səfirliliklər də xaricdəki soydaşlarımızın səs verəsi üçün təşkilati işlər görülür"

Aprelin 11-de Azərbaycanda keçiriləcək prezident seçkilərinin ölkənin demokratik inkişafında çox böyük rol var". SİA xəbər verir ki, bu fikirləri sechki-2018.az saytına açıqlamasında Alman-Azərbaycan Dostluq Cəmiyyətinin sədri, diaspora fəali Naibə Hacıyeva deyib. Cəmiyyət sədrinin sözlerinə görə, ölkəmizdə müstəqilək bərpə olduqdan sonra, Azərbaycanda dəfələrlə seçkilər keçirilib və əsasən, 1993-cü ildən hazırkı dövrə qədər keçirilən bütün seçkilər demokratik dəyərlərə cavab verib.

Naibə Hacıyeva həmçinin qeyd edib ki, ümumiyyətə, Azərbaycanda ister seçkilər, istərsə də digər əhəmiyyətli ictimai-siyasi və s. xarakterli tədbirlər keçirilərkən, Almaniyada yaşayan həmvətənlərimiz bu həmin prosesləri diqqətə izləyirlər. Bu baxımdan, Azərbaycan növbəti Prezident seçkiləri ərefəsində bir daha azad, demokratik və şəffaf seçkilərin keçiriləcəyini dünyaya sübut edəcək. Çünkü bunun üçün hər bir münbit şərait mövcuddur. SİAT: "Almaniyada yaşamaqığma baxmayaraq, ölkədə seçki ilə bağlı gedən bütün prosesləri izləyirəm. Azərbaycanda keçirilən hər seçki demokratiya yolunda atılan növbəti addım olub. Ölkədə azad və şəffaf seçkilərin keçirilməsi üçün bütün lazımi şərait yaradılır. Eyni zamanda, səfirliliklər də xaricdəki soydaşlarımızın səs verəsi üçün təşkilati işlər görülür. Hər kəs seçkide iştirak edib öz səsini verir. İnanıram ki, Azərbaycanda demokratik və azad seçkilərin keçirilməsi ölkənin demokratik inkişafında daha bir mühüm addım olacaq".

Naibə Hacıyeva eyni zamanda bildirib ki, bütün bu kimi nailiyətlərin eldə olunması Azərbaycanın inkişafı və tərəqqisi ilə də əlaqələndirilə bilər. Belə ki, ölkəmiz ister regional, istərsə də beynəlxalq layihələrdə təşəbbüskar qismində çıxış edir, bununla da inkişafın lokomotivi rolunu oynayır. "Azərbaycan azad və demokratik, sürətlə inkişaf edən bir ölkədir"-deyə vurğulayan Alman-Azərbaycan Dostluq Cəmiyyətinin sədri əldə edilən nailiyətlərin dünya miyavadında yüksək dəyərləndirildiyini də deyib: "Azərbaycan bir çox regional və beynəlxalq layihələrdə aparıcı ölkə qismində iştirak edir. Ölkəmizin həyata keçirdiyi layihələr, o cümlədən keçirilən seçkilər dənəmə səviyyəsində müsbət qiymətləndirilir".

RÖVŞƏN

DSX fırtınalı hava şəraitində təhlükədə olan üzmə vasitəsinə xilas edib

10 km məsafədə dənizdə qalmış balıqçı qayığı aşkar edilib və zəruri xilasetmə əməliyyatı həyata keçirilib

hava şəraitilə ilə əlaqədar batma təhlükəsi ilə üzləşən "ŞA-274" bort nömrəli, "Yamaha-48" mühərrikli üzmə vasitəsinin 2 nəfərdən ibarət heyəti tərəfindən DSX Sahil Mühafizəsinin "Kələdəhne" sahil-nəzarəti məntəqəsinə köməklik göstərilməsi bərədə müraciət edilib.

Sahil nəzarəti məntəqəsi tərəfindən cənub istiqamətində xidmətdə olan Sərhəd gözətçi gəmisi ilə əlaqə saxlanaraq təhlükədə olan üzmə vasitəsinin koordinatları ötürürlüb.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sahil Mühafizəsi tərəfindən Xəzər dənizinə çıxan üzmə vasitələrinə nəzarətin təşkiləti və xilasetmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi davam etdirilir. Bu barədə "SÖS" qəzetinə Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzində məlumat daxil olub. Məlumatda görə, 2018-ci ilin 12 mart tarixində Astara reydində fırtınalı

Sərhəd gözətçi gəmisi tərəfinən həyata keçirilmiş axtarış-xilasetmə tədbirləri nəticəsində fırtınalı hava şəratı və texniki nasazlıq səbəbindən, sahildən 10 km məsafədə dənizdə qalmış balıqçı qayığı aşkar edilib, zəruri xilasetmə əməliyyatına başlanılıb.

Küləyin sürəti saniyədə 23 metr, dalğanın hündürlüyü 3 metrdən çox olan fırtınalı hava şəraitində batma vəziyyətində olan qayıqdakı insanların xilas edilməsi mümkün olub.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sahil Mühafizəsi tərəfindən xilas edilmiş şəxslərin Astara rayonunun Şahəgaci kənd sakinləri Həsənov Süleyman Telman oğlu və Həsənov Əbdüllühəsən Ağasəf oğlu olmaları müəyyən edilib.

R.RƏSULOV

14 mart 2018-ci il

AXCP üzvü kimə od püskürdü?

Rəfail Becanov: “Bu adamlar baş kəsərlər, qan tökərlər, uf da deməzlər...!”

Son günlər istər sosial şəbəkələrdə, istərsə də özlərinə mənsub olan müxtəlif internet-informasiya resurslarında onlara dəstək verməyən insanların şərəf və ləyaqətlərini alçaldan, söyüş və təhqir qrupları vasitəsi ilə “siyaset” yürüdən tərəflər, daha dəqiq desək, radikal və dağıdıcı müxalifət tərəfdarları ictimai rəyin kəskin qınağına tuş gəlməkdədirler. Belə şəxslərin arxasında, xüsusiət, dağıdıcı müxalifət “liderləri”nin davandıqlarına şübhə etməyan media adamları, müxalifətyönlü partiya təmsilciliyi və bir sırada ictimaiyyətçi ziyanlılar hesab edirlər ki, onlar “söyüş maşınını” çevirilməklə, cəmiyyəti bilərkəndən degradasiyaya sürukleməyə çalışırlar.

“O adamları manqurtlaşdırırlar, öz iradələri yoxdur, diktəni yerinə yetirirlər, söyüşə, yalana və böhtana vərdiş etdiriblər”

Bənzər fikirlərlə alternativ AXCP-nin üzvü, “Cümhuriyyət” qəzetiñin baş redaktoru Refail Becanov da çıxış edib. Baş vərən proseslərlə bağlı digər müxalifətyönlü informasiya saytına danişan qəzet baş redaktoruna görə də, bir qrup adam var ki, “söyüş makinası”na çevrilib cəmiyyəti degradasiyaya sürükləmək isteyir. “Vətənpərvəlik pərdəsinə bürünməklə insanları aldatmaqdə davam edirlər”-deyən alternativ

cebhe funksionerine görə, 25 ildir ki, onların bu əməllərini görürük, deyirik, yazırıq: “Ətraflarında qalan o azsaylı adamları qorxutmaqla, şantajla “mən deyəni demələsən” prinsipilə özlərindən asılı vəziyyətə salıblar. Əslində, onlara da adamin rəhmi gelir. O adamları manqurtlaşdırırlar, öz iradələri yoxdur, diktəni yerinə yetirirlər, söyüşə, yalana və böhtana vərdiş etdiriblər. Kimdən xoşları gəlmirsə, kim onlar deyəni demirsə, onlar kimi düşünmürsə, bu manqurtlaşmış dəstənin hücumunu təşkil edirlər.”

O, həmçinin, bildirib ki, belələri demokratiyadan, söz azadlığından pafosla və ağızdolusu danışırlar. Ancaq əllerinə imkan düşərsə, qan töküb, baş kəsərlər: “Milli Şura” adlı yiğnaqda cəmləşiblər. Nə istəyirlər, nədən istəyirlər? Bu adamların əlinde bir günlük imkan olsa, dünyani yerindən oynadıra, baş kəsər, qan tökər, uf da deməzər!..

Belələrini müxalifət adı altında “yalincılıq” etdiklərini də bildirən Becanov iqtidarı, yaxud digər siyasi-ictimai tərəflərin təqnid olunmasını demokratiyanın göstəricisi olaraq, qəbul etdiyini desə də, təhqirlərin yolverilməz olduğunu bildirib və təhqir

edən, yaxud etdirən sözə müxalifətçilərin Azərbaycan cəmiyyətinə yararlı şəxslər olmadığını vurğulayıb: “Bu yalincıları çoxdan tanıyırıq. Mübarizənin söyüşlə və şantajla, qurşaqdan aşağı aparılmasının qəbul edilməzdir. Cəmiyyəti buna öyrətməkə özünü demokratiya carçısı sayanlar, eksiye, demokratiyanı en böyük zərbe altına qoyanlardır. “Çatana çat, çatmayana bir daş at” məsələndəki kimi, elə kim gəldi sövdürmək, şantaj etdirmek nə siyasetdir, nə də mübarizə. Əksinə, demokratiyadan danışış antiderəktər bu adamların tipini təyin edir, onları çılpinqılıqla cəmiyyətə tanıdır. Nəticəsi də göz önündədir”.

“Sizin yeriniz elə öz yiğnağınız, öz “şuranızdır”

R.Becanov, eyni zamanda, AXCP sədri Əli Kərimlinin, onun ətrafi sayılan Cəmil Həsənlinin və s. dəstəkçilərinin çamur yiğnağı olduğunu deyib və yerlərinin də elə “Milli Şura” kimi lüzumsuz qurum olduğunu qeyd edib: “Sizin yeriniz elə öz yiğnağınız, öz “şuranızdır”. Orada danişin, dincəlin, yenə danişin, özünüz deyin, özünüz eşidin...”

Göründüyü kimi, hətta siyasi mövqeləri müxalifətlik olan, lakin bu mövqelərini sağlam şəkildə yürüdən tərəflər də dağdırıcıq prinsiplərini redd edir, bu yolda olanların normal cəmiyyəti təmsil etmədiklərini bildirirlər.. Söz yox ki, sağlam düşüncəli ictimai rəy də bu fikirdər və belələrinin siyasi arenada, mehz siyasi ölümlə üzləşəcəkləri qənaətindədirler.

Rövşən RƏSULOV

Böyük dramaturq Hüseyn Cavid haqqında sənədli televiziya filmi çəkilir

“Azərbaycan Televiziyası və Radio Verilişləri” QSC-nin “Azərbaycantelefilm” Yaradıcılıq Birliyində böyük dramaturq Hüseyn Cavid haqqında “Həqiqət istərəm, yalnız həqiqət” sənədli televiziya filminin istehsalına başlanılıb. Filmin çəkilişləri Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Hüseyn Cavidin Ev Muzeyində aparılır. Muzeydən AZERTAC-a bildiriblər ki, filmin ssenari müəllifi Əməkdar Jurnalist Salar Aslanov, quruluşçu rejissoru Hatəm Əsgərov, elmi məsləhətçisi Əməkdar Mədəniyyət İşçisi, filologiya elmləri doktoru Gülbəniz Babaxanlı, quruluşçu operatoru Mətbəb Yaqubovdur. Filmdə Hüseyin Cavid obrazını Mübariz Nağıyev, Mişkinaz xanım obrazını Xalq Artisti Səide Quliyeva, Üzeyir Hacıbəyli obrazını Əməkdar Artist Əyyub Quliyev, Abdulla Şaiq obrazını Əməkdar Artist Cəlal Məmmədov ifa edirlər.

İki ayda Azərbaycana iki mindən çox avtomobil idxal olunub

2018-ci ilin yanvar-fevral aylarında Azərbaycana idxal olunan avtomobillərin sayı 2065 ədəd olub.

Dövlət Gömrük Komitəsindən AZERTAC-a verilən məlumatə görə, ölkəyə gətirilən avtomobillərin 11 ədədi sürücü daxil olmaqla 10 nəfər və ya

daha çox adam daşımam üçün nəzərdə tutulmuş motorlu nəqliyyat vasitələri, 1867 ədədi

di əsasən insanların daşınması üçün nəzərdə tutulmuş minik avtomobilləri və digər motorlu nəqliyyat vasitələri, 182 ədədi yük daşımaq üçün motorlu nəqliyyat vasitələri, 5 ədədi isə xüsusi təyinatlı motorlu nəqliyyat vasitələridir.

Politoloq: “ABŞ-in istəklərinə rədd cavabı da verilə bilər”

Rəsmi Bakının Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərdə yaradılmış qondarma rejiminin “prezidenti” kimi özünü təqdim edən Bako Saakyanın ABŞ-a sefəri və ABŞ konqresinin inzibati binasında qondarma rejimi təbliğ edən tədbir keçirməsi ilə əlaqədar ABŞ-a nota verməsi düşünmürəm ki, Azərbaycanla ABŞ-in münasibətlərini pozacaq”. Bunu SİA-ya açıqlamasında politoloq Rasim Musabəyov deyib.

Onun sözlərinə görə, hər bir halda bu cür səfərlərlə olanda Azərbaycan gərək mütələq şəkildə sert etirazını bildirməlidir: “Çünki bu kimi həllar Fransada, Brüsselde, Avropa Birliyinin paytaxtında da olub. Əks halda, onlar elə birlər ki, Azərbaycan bu sözlərdən yumşalıq və separatçılığı həzm etməyə hazırlıdır. Bu əsla belə deyil. Azərbaycan hər zaman öz etirazını bununla bağlı bildirməlidir və izahat tələb etməlidir. Heç şübhəsiz ki, ABŞ-in da bizdən bir çox istəkləri var. Rəsmi Vaşingtonun cavabı bizləri qane etmediyi halda ABŞ da anlamalıdır ki, onların bu istəklərinə rədd cavabı da verilə bilər”.

Ceyhun RASİMOĞLU

Utanmasan, oynamaga nə var ki?

AFƏT

Sözüm qondarma qurum olan “Milli Şura” təmsilçilərinən və qurumdan sonra bir daha “mitinq” sözünü dilinizə gətirməyəcəksiniz. Nəinki dilinizdən, heç ağlıınız ucundan belə keçirməyəcəksiniz. Belə də ki, hansı üzlə bundan sonra “mitinq keçirək” deyəcəksiniz? Amma siz deyərsiniz. İndi deyin görək, heç utanınız, heç qizardınız? Neçə vaxtdır sosial şəbəkələri zəbt edib “mitinq” deyə ağızdolusu danışınlar, nə oldu bəs? Uğursuzluqla nəticələnən “mitinq” inzin sonunun nə ilə nəticələndiyini hamı gördü.

Ay AXCP sədri Əli Kərimli və “Milli Şura”nın rəhbəri Cəmil Həsənli, eləcə də, Müsavat başqanı Arif Hacılı, çoxdandır meydandırlara çıxacaq insanların sayının çox olacağını iddia edirdiniz, bəs dediyiniz 30 min necə oldu? Dəfələrlə, hətta on dəfələrlə az olduğunu özünüz də gördünüz. Deyirəm, necə də utanmazcasına mitinq iştirakçısının sayının az olmasına da müxtəlif səbəblərle əsaslandırırsınız. Mitinqin uğursuz olmasını bilmirsiniz ki, daha ne hansı bəhanələrlə əsaslandırırsınız. Amma sizin iddialarınızın tam əksinə olaraq, aksiyanın keçirilməsi üçün heç bir maneə olmayıb axı. Bir də ki, Seçki Məcəlləsinin tələblərinə görə, təbliğat-təşviqat kampaniyası başlamadan heç bir təşviqat aparıla bilməz. Amma Bakı Şəhər icra Hakimiyyəti demokratik nümunə nümayiş etdirməklə, mitinqin keçirilməsinə icazə verdi.

Gecə-gündüz ay Kərimli, “Facebook”dakı profilində hamını mitinq səsleyirdin və yeni bir tarix yazacağınızı vəd edirdin. Bu dəfə də alınmadı. Daha doğrusu, çağırışların yenə də özüne qaldı. Paylaşığınız video-çarxlara baxıram, sizin yerinizi adam et tökürlər. Ele də ağızdolusu “biz bu gün meydanlara çıxmışq... Öz etirazımızı bildiririk...”, ay nə bilim, nələr. Bir məni başa salın görüm, hansı meydandırlara çıxmışınız, nə qədər çıxmışınız, nə etmişiniz ki, xəberimiz olmayıb? “Məhsul” stadionunun bir künclənde özünüzdən başqa kim var idi ki? Olanların da yaridan çoxu jurnalistlər, asayışı qorulanlardan başqa dəha kimlər? Ətrafda oturanların yarısı semička çırlayırlar, yarısı da əsnəyə-əsnəyə nə vaxt boş-boş danışıqlarını sona çatdıracağınızı gözleyirdilər ki, pullarını alıb çıxıb getsinlər. Gör vəziyyət nə yerde olub ki, hətta müavinin Nureddin Məmmədli də tribunada olarkən, mitinqlə bağlı gözləntilərinin puç olduğunu üzünü ifadesində açıq-aydın nümayiş etdirib. AXCP üzvləri özləri də etiraf edirlər ki, aksiya uğursuzluğa düşər olub. Səbəb isə, xalqın sizin çıxışlarınızı gözəl anlayıb dəyərləndirmələridir. Xalq yalanlarını gerçək kimi sırimaşa çalışmağınızla artıq inanmadığını bir daha nümayiş etdirib.

Demokratiya şəraitində insan hüquq və azadlıqları

Son 200 il ərzində bazar iqtisadiyyatı digər iqtisadiyyat formalarının hər hansı birindən qat-qat çox firavaniq gətirib. Beləliklə, qədim müdrik kəlamı başqa şəkildə ifadə etməklə deməkdə haqlıyıq: bir haldə ki, bütün demokratik ölkələr. Bazar iqtisadiyyatı ölkələrdür, bazar iqtisadiyyatı ölkələr isə, bir qayda olaraq, firavan yaşayır, deməli, onda müasir demokratik ölkə - varlı ölkədir.

Demokratik quruluşlu ölkələrin qeyri-demokratik sistemlər qarşısında, adətən, başqa iqtisadi üstünlükleri də olur. İlk növbədə, demokratik ölkələr öz vətəndaşlarının təhsilə olan meylini həvəsləndirir, bilikli zəhmətkeşler işə elmi-texniki təreqqiyə və deməli, iqtisadi yüksəlişə kömək edir. Bundan əlavə, demokratik ölkələrdə qanunlara daha ciddi riayət olunur, məhkəmələr daha müstəqildir, əmlak hüquqları daha yaxşı qorunur, müqaviləvi öhdəliklər şərtsiz yerinə yetirilir, iqtisadi proseslərə hökumətin və ya özbaşına hərəkət edə bileyəcək siyasetçilərin müdaxiləsi az inanlaşdırır. Nəhayət, müasir iqtisadiyyatın effektivliyi bir çox cəhətdən informasiya mübadiləsinən asılıdır, demokratik ölkələrə gəldikdə isə, kommunikasiya "sədərləri" qat-qat aşağıdır. Informasiyanı axtarmaq və vermək, informasiya mübadiləsi aparmaq qeyri-demokratik rejimli ölkələrin çoxunda olduğundan asan və xeyli təhlükəsizdir.

Nəticədə, ümumi qaydadan bəzi istisnalara baxmayaraq, müasir demokratik ölkələrdə bazar iqtisadiyyatının üstünlüklerindən yararlanmaq və iqtisadi artıma nail olmaq üçün daha əlverişli şərait yaradılır.

Qeyd edək ki, demokratik sistem və bazar iqtisadiyyatı arasında olan əlaqə her ikisine üstünlük verməsinə baxmayaraq, bazar iqtisadiyyatı demokratiya üçün xeyli baha başa gelir, çünki o, əmlak bərabərsizliyi yaradır, bu isə, ona gəririb çıxara bilər ki, demokratik ölkənin bütün vətəndaşlarının tam siyasi bərabərliyinin bərqərar olması çətinləşər.

Bütün dünya üçün nəzərdə tutulan konsept, monosentrik ideyalar və təsəvvürler sistemi əsasında qurula bilmez. Universal konsept nə amerikasayağı, nə də avropanı yeganə baxış buğagini qəbul etmir. Monosentrizm elə demokratiyanı özünü də boğan, siyixdırıb meydandan çıxaran yanşamadır. Qloballaşmanın monosentrik təməldən qaynaqlanaraq intensivləşməsi və yayılması, bütün hallarda, ideyalar, baxışlar avtomatizmdir ki, real diktaturalara yol açır. Nəticədə isə, söz, iradə, fikir, dini etiqad azadlığı, layiqli yaşayış haqqı elçatmaz mif və reallaşmayan xeyallara çevirilir.

Qloballaşma tərəfdarları belə mülahizələrə əsaslanırlar: iqtisadi maraqların həyata keçirilməsi həmişə fealiyyət və əmtəə mübadiləsinin universal prinsipləri ətrafında təşkilatlanmış insanlar arasında qeyri-zorakı qarşılıqlı əlaqəni tələb edir, maraqlar insanları yaxınlaşdırır, hamı üçün anlaşıqlı olan prinsiplər onların hərəketlərini bəlli edir. Lakin məsələ ondadır ki, müasir qloballaşmanın arxasında

dayanan əsas iqtisadi maraqlar subyekti - korporasiyalardır. Bu fakt çox şeyi dəyişir. Adı iqtisadi qloballaşmanın əlaqələr sisteminə, en yaxşı halda, Adam Smithin məcmərədə "iqtisadi adam"ı kimi buraxılır. Hətta ABS kimi dövlətin prezidenti de korporasiyaların maraqlı qarşısında çox xırda, "qulaq asımlı olan" fərdə çevrilir. Korporasiyaların maraqları və məqsədləri isə, heç də ümumdünya birliyini və həmərəyliyini bərqrər etməkdən ibarət dəyildir. Onlar, əsasən və başlıca olaraq, bir istiqamətdə köklənilərlə: mümkün qədər tez və çoxlu gəlir götürmək, mənfəət eldə etmək, dünyada mövcud olan fərq və ziddiyətlərdən effektli istifadə edərək, yeni-yeni mənbələr və resurslar ələ keçirmək, sərvətlərə sahib çıxmək.

Dünyanın həmərəyliyinə, bəşəri harmoniyaya xələl yetirən bu qeyri-məqbul strategiyanın həyata keçirilməsi məqsədise, yeri gelendə, ayrı-ayrı dövlət başçılarına, siyasi xadimlərə ciddi tezyiqlər edilir, başqa ölkələrin iqtisadi həyatında təsirlili yer tutub möhkəmlənmək üçün müxtəlif adlar altında QHT-lər, fondlar, hərəkatlar yaradılır, sərfeli "ictimai-siyasi eşalon" formalasdırılır, mədəniyyət sahəsi, kütləvi informasiya vasitələri ələ keçirilir, "cəlb" olunmuş müxbirlər, incəsənet adamları və ictimai-siyasi xadimlər vasitəsilə ictimai rəyə və psixologiyaya, insanların dünyagörüşünə, zövq və istehlak tələblərinə lazımi yönüm verilir. Azərbaycana münasibətdə də biz bunu görürük.

Xüsusi zəruret olduqda transmilli korporasiyalar, böyük şirkətlər və onların təsiri altında hərəkət edən güc mərkəzləri, dövlət xadimləri, siyasi mafiya şəbəkələri, bilavasitə, hansısa ölkələrdə siyasi hakimiyətin "demokratik qaydalara uyğun" formalasmasına girişirler və faktiki olaraq, xalqların sərbəst seçim hüququnu pozurlar. Məkrli strategiyanın müəllifləri və icraçıları, faktiki olaraq, ele bir şərait yaradırlar ki, rəsmən müstəqil sayılan ölkəde insanlar seçki yolu ilə öz iradəsini ifadə edə bilmirlər. Daha dəqiq desək, insanların seçmək və seçilmək hüquqi total şəkildə təpədalanır, xalq hakimiyətin mənbəyi rolunda çıxış edə bilmir. Beləliklə də, bəynəlxalq güclərin təsiri altında yaşayan cəmiyyətdə ümumi inkişaf əngəllənir, adamların gələcəyə ümidi qırılır, xalqı səfəfət sürükleyən bir çox nöqsanlar ortaya çıxır. Asiya, Afrika, Latin Amerikasında bir çox ölkələrin ağır vəziyyəti və zəlil güne qalması buna əyani sübutdur. Aydındır ki, hələ gedisət demokratiyanın qlobal məqyasda qərarlaşmasında da ciddi əngəller yaradır. Bu isə, öz növbəsində, insan hüquqlarının təmin olunması sahəsində bəşəriyyəti

bir çox ağır problemlərlə üzləşdirir.

"Qismən azad" və "qismən demokratik" dəyərləndirmələr çox vaxt xeyallar mənbəyinə çevirilir, guya bütün bu kateqoriyaya daxil edilən ölkələr tədricən demokratiya yolu ilə inkişaf edirlər. Bu cür siyaset isə, heç də onların mahiyyətini dəyişmir. Həmin rejimlər qloballaşmaya adaptasiyası, bəynəlxalq münasibətlər sisteminde iştrəki, əksər hallarda, milli maraqların və insan haqlarının qurban vərilmesi hesabına başa gelir ki, bu da ağır və dramatik nəticələrə özünü göstərir.

Bəzi avtokratik rejimlər dövlətə "demokratiya pərdəsi"ndən istifadə etməsi, əlbette ki, demokratikləşmə istiqamətində davamlı inkişafa qarantiya yaratır, əksinə, bir çox həyati problemlərin həllini ləngidir, hətta mümkün etmir. Beləliklə də, insanların siyasi hakimiyətə bəslədikləri etibar tükənir, çünkü ümidi özünü doğrultmur, vətəndaşların ümumi və şəxsi maraqlarının reallaşması arxa plana keçirilir. Demokratik frazeoloji ilə əməli fealiyyət arasında uçurum yaranır ki, nəticədə, cəmiyyətdə və insani münasibətlərde ahəngdarlıq pozulur, disharmoniya, destruksiya dərinleşir və kəskinleşir. Belə şəraitdə, aydındır ki, insan hüquq və azadlıqlarının təmin olunmasına ciddi problemlər yaranır.

İnsanın cəmiyyətdə vəziyyətinin bəynəlxalq-hüquqi tənzimləməsinin nəticələrinin pozitif olmasına həmin cəmiyyətin daxili həyati və bütövlükde, siyasi sistemindən, dövlətin suveren iradesindən, digər tərefdən isə, onun sosial-iqtisadi, siyasi, mədəni və b. xüsusiyyətlərindən asılıdır. Dövlətin sosial təcrübəsində insan hüquqları və azadlıqlarına dair müvafiq bəynəlxalq sazişlərdəki bu və ya digər hüquqi normaların reallaşdırılması üçün təkcə onların məzmununu ölkənin qanunvericiliyinə transformasiya etmək deyil, həm də, ilk növbədə, onlardakı şəraitin yardımına yönəlnən müvafiq sosial-iqtisadi siyasetin həyata keçirilməsi zəruridir. Bu baxımdan, yalnız demokratik cəmiyyətdə insan hüquqları və azadlıqlarının reallaşması üçün əlverişli şərait yaranır və onlara tam təminat verilir. ABŞ politoloqu İ. Shapiro yazır ki, "demokratiya azadlığı qoruyan nemətdir, rifahdır və demokratik politologiyani, bu məqsədi nəzərə almaqla qurmaq lazımdır".

İnsan hüquqları nəzəriyyəsi və təcrübəsinə aid hər bir məsələ, bilavasitə və ya dolayı surətdə dəha ümumi, bir qayda olaraq, dərin siyasi məzmunlu məsələlərin necə həll olunmasından asılı olur. Məsələn, şəxsiyyətin vəzifəli şəxslərin, dövlət orqanlarının və ictimai təşkilatların qanunsuz hərəkətlərinə görə məhkəməyə şikayət etmək hüququnun (heç də siyasi olmamış) ölkənin dövlət-hüquqi təcrübəsində, bütövlükde siyasi həyətində nə dərəcədə məhkəmə hakimiyətinin müstəqilliyi prinsipinin həyata keçirilməsindən, cəmiyyətde məhkəmənin nüfuzu və roldan asılıdır. Ümumiyyətə, insan hüquqları problemi obyektiv və ge-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkışafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KIVDF

www.kivdf.gov.az

*Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti
yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin
İnkışafına Dövlət Dəstəyi Fonduun maliyyə
dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının
müdafası, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət
səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi
fəallığının artırılması" istiqaməti
çərçivəsində hazırlanıb*

netik olaraq, siyasi məzmuna ma-

sanın dəsteyini qazanmamışı.

Hər bir ölkədə bir-birinin ardınca bazar kapitalizmi institutları peyda olurdu. Bazar kapitalizmi təkçə sürətli iqtisadi inkişafə və rıfah halının yüksəlməsinə deyil, həm də cəmiyyətin strukturunun köklü şəkildə dəyişdirilməsinə getirib çıxardı, bu cür dəyişiklik isə demokratik ideyalara və institutlara rəğbet bəsləyən coxsayılı və nüfuzlu orta təbəqəni töredti.

Bu və çox guman ki, digər səbəblərə görə, XX yüzillik demokratiyanın zəfer yürüyü əsri oldu. Buna baxmayaraq, təntənə keçirmə hələ tezdir. Belə ki, bir çox "demokratik" ölkələrdə əsas demokratik institutlar ya zəifdir, ya da nata-madır.

Bütövlükde, insan hüquqları və azadlıqları sahəsində bəynəlxalq norma və standartların, bəynəlxalq-hüquqi sənədlər sisteminin formalasması göstərir ki, bu proses dünya dövlətlərinin ikitərifli və bəynəlxalq səviyyədə qarşılıqlı əlaqələri və bir-birini tamamlaması ilə səciyyələnir.

Artıq müasir dünyada insan hüquqlarına dair mühüm universal bəynəlxalq normalar formalasılıb ki, onlara da müvafiq olaraq, dövlətlər heç bir diskriminasiyaya yol vermədən hamının hüquq və azadlıqlarına hörmət və riayət etməlidirlər. Bunun üçün isə əlverişli və hərtərəfli şərait yalnız demokratik cəmiyyətdə yaranır.

**Vahid ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru**

14 mart 2018-ci il

Avropada mühacirlərin “qara günləri” başlayıb

Bəzi mühacirlər yaşadıqları ölkələrin təhlükəsizliyindən sui-istifadə edərək, Azərbaycan haqqında qeyri-etik davranışları sərgiləyir, sözüş söyür, təbiyəsizlik edirler ki, bunun siyasetlə, yaxud siyasi mübarizə ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. İstər sosial səbəkə fealları, istərsə də müxtəlif yönümlü siyasi təşkilatların tərəfdarları içərisində də abnormal düşüncəyə malik şəxslərə rast gəlmək olur. Cəmiyyət bu cür davranışlara və siyasi mübarizə hesab olunmayan bu hərəkətlərə qarşı çıxmali, belə hal-ları önləyə bilmək üçün hər cür fədakarlıq etməyə hazır olmalıdır.

Xaricdə yaşamaqdan ötrü nəsillərinin adına belə xələl getirməkdən çəkinməyənlər kişilikdən və mənlikdən dəm vururlar

Demokratik inkişaf modeli seçən Azərbaycan müxtəlif partiyaların fealiyyetine, fərqli mövqeli KİV-lərin ölkədə sərbəst şekilde informasiya siyaseti yürütməsinə şərait yaratdığı halda, müxtəlif behanelərlə xarice sığınib, “mühacir” statusu almağa cəhd edənlərin təhqir və sözüşlərə müşahidə edilən fealiyyəti qəbul edilməzdır. Bu kateqoriyaya daxil olan insanlar sosial səbəkələrin verdiyi imkanlardan istifadə edərək, eyni zamanda, toxunulmaz imkanına malik olduğunu zənn edib, əlaqdan və mənəviyyatdan kənar fealiyyətlə məşğul olurlar. Məskunlaşdırıcları ölkələrdən bir canlı yayım açıb ölkənin dəyərlərini, dövlət simvollarını təhqir edənlər özürləri dən dəradalı gəstərmək niyyətindədirler. Halbuki belələri bundan əvvəl heç bir siyasi fealiyyətlə məşğul olmayıblar və hansısa behanelərlə xaricdə yaşamaq ica-zəsi alaraq, abnormal fealiyyətlə məşğul olurlar. Onların sırasında Avropa ölkələrinə cinsi azlığın nümayəndəsi kimi sığınanlar da az deyil. Bu bəhanəni yalandan gətirənlər de var və xaricdə yaşamaqdan ötrü özlərinin və təmsil etdikləri nəsillərin adına xələl getirməkdən belə çəkinməyənlər indi kişilikdən və mənlikdən dəm vururlar.

Ən acınaqlı bir də odur ki, yalandan yox, həqiqətən də, cinsi azlıq nümayəndəsi olub, əlaqsız həyat tərzi keçirən və qınaq obyekti olduğu üçün ölkədən baş götürüb qaçan mühacir də belə kişilikdən dəm vurmaq həvəsine düşüb. İndi internetin imkanlarından istifadə edərək qeyrətdən və namusdan dəm vuran və Avropa dövlətlərindən birinə sığınan Piriyev Rafael Fizuli oğlu, əslində, əlaqsız həyat tərzi və hərəkətlərinə görə öz yaxınları tərəfindən Bərdə rayonundan qovulduğu halda, Qərb ölkələrinin birindən sığınacaq istəməsini utanmadan siyasi baxışlarına görə Azərbaycan hökuməti tərəfindən teqib olunması ilə izah edir. Əlaqsız hərəkətlərinə görə Bərdədən öz qohumları tərəfdən qovulan bu şəxs, ölkədən getməsinin məsuliyyətinə hakimiyətinə üzərinə atmaqla, siyasələşdirməyə çalışır. Piriyevin bu hərəkətləri Bərdədə yaşayan yaxınlarının, qohumlarının qəzəbinə səbəb olub və

başda əmisi, əmisi oğlu olmaqla qohumları, hətta bir vaxt yaşıdığı kəndin sakinləri Piriyevi rüsvay edərək gerçək iç üzünü açıb, onu ifşa edib, qınayıblar. Qohumların və kənd sakinlərinin nitqindən bəlli olur ki, qeyrətdən-namusdan, kişilikdən dəm vuran mühaciri əlaqsız həyat tərzi keçirdiyinə görə, orientasiyاسını itirmiş cinsi azlıqlardan olduğu səbəbindən, rüsvayçı əməllərinə görə öz qohum-eqrəbəsi və kənd camaatı kənddən qovub. Bərdədə yaşamağa üzü olmadığını anlayan və xarice qaçan Piriyev isə bu vəziyyətdən sui-istifadə edərək, Avropaya özünü siyasi mühacir kimi sıryıb və özünü sığortalamaq, Azərbaycanda siyasi təqibə məruz qaldığını sübuta yetirmək üçün min bir oyuna əl atır. Bir sözə, kənddə özünü axırıncı yola qoymuş Rafael axırıncı yolunu Avropada da davam etdirir, erməni lobbisinin təsiri, maliyyəsi ilə Azərbaycan dövlətinə qarşı çıxışlar edir. Avropaya qaçaraq erməni lobbisine xidmet edən daha bir “mühacir”in özünü siyasi hakimiyyətin təzyiqlərindən ölkəni tərk etmiş biri kimi təqdim etmək cəhd qohumları və həmkənlilərinin ona ünvanlanmış müraciəti ilə iflasa uğrayıb.

İntellekt çatışmazlığı səbəbindən küçə sözüslərindən başqa heç nəyə qadir deyillər

Təessüf ki, Rafaelin timsalında bu gün əcnəbi ölkələrə sığınan, əlaqdan, təbiyədən, mənlikdən, kişilikdən uzaq olduğu halda, qeyrətdən-namusdan dəm vuran mühacirlər var və onlar siyasi mübarizəni öz əlaq müstəvisində, yəni sözüş söyməkdə, təhqirdə, qeyri-etik, təbiyəsiz davranışlarında görürler. Sadalamağa, hər birinin psixi, oriental qüsurlarını saymağa maraq yoxdur, amma Rafaelin Orduşan Teymurxan və Məhəmməd Mirzəli kimi dostları, görünür, məhz onun kimi stereotip olduğu üçün şərəfsizliyi özlərinə təhqir hesab etmirlər. Sözüş söymək heç bir intellekt tələb etmədiyi səbəbindən, bir-birilə sanki bu istiqamətdə yarışa girənlər, başa da düşmürələr ki, demokratiya deyə bağırıqları halda, özləri demokratik mübarizə aparmırlar. Əksinə, sözüş və təhqirdən ibaret olan əməllerində demokratiyaya uyğun heç bir məqam rast gəlinmir və bu səbədən, ələlxüs, onların demokratiya-

dan danışmağa zərre qədər haqları çatır. Sığındığı ölkələrdə onlara eyni statusda olan müxalifətçilər və jurnalistlər olsa da, heç birinin davranışlarında analoji halları beynəlxalq ictimaiyyət müşahidə etmir. Söyüşlər yox, tənqidli fikirləri ilə diqqəti cəlb edənlər, siyasi müstəviyə layiq oldularını təsdiq etdikləri təqdirdə, Teymurxan və Mirzəli kimiləri intellekt çatışmazlığı səbəbindən küçə sözüslərindən başqa, heç nəyə qadir olmadıqlarını sübut edirlər.

Ölkənin simvollarını təhqir etmək hüquqi məsuliyyət yaradır və qanun qarşısında cavab verilməlidir

Dövlət atributlarını təhqir edən mühacirlərin qəbul olunmayan fəaliyyəti etik və əlaqəli normalara sıächstırılmış üçün, dəyərlərə, milli maraqlara, dövlətçilik maraqlarına xələl getirdiyi üçün bu davranışlarına yalnız etik normalar çərçivəsində yanaşmaq düzgün olmaz. Onların ölkənin simvollarını təhqir etmələri hüquqi məsuliyyət yaradır və bu baxımdan, əməllərinə hüquqi qiymət verilməsi tələb olunur. Harada yaşamasından asılı olmayaraq, ölkənin simvollarının kiminə tərəfindən təhqir edilmesi qadağandır. Ölkənin Prezidenti də dövlətin simvolu sayılır və onun qanunla müəyyən olunmuş hüquqları olduğu üçün ölkə başçısının da həmin formada təhqir edilmesi birbaşa hüquqi məsuliyyət yaradır. Eyni zaman, onların ölkənin digər attributlarını da təhqir etdikləri bir çox materiallardan bəllidir və bu əməllərinə görə, qanun qarşısında cavab verməlidirlər. Qanunvericilik buna tam şəkildə imkan verir ki, onların sığındığı ölkələrin əlaqədar qurumlarına da həmin materiallar təqdim olunsun və belə zərərlü ünsürlərin yerinə oturdulmasına, hətta Azərbaycana təhvıl verilməsinə köməkli edilsin.

Bu mühacirləri əvvəlcə ağına-bozuna baxmadan daşıyıb, sonra da geri qaytaran Avropa qurumlarının da ciddi səhvləri var. Məhz ələ bu səhv ucbatından bir coxları indi deportasiya problemi ilə üz-üzə qalıb və təhlükə səbəbindən, başlayırlar hakimiyətin və ölkə rəhbərinin ünvanına olmazın təhqirlər etməyə ki, özlərini radikal, mübariz kimi qələmə verib yaşayış təminatı əldə etsinlər. Nəticədə ictimaiyyət sığınacaq almaq naminə hər aşağılıq özüne rəva bilən şoumenlərin hazırladığı səhnələrin, təbiyəsiz şouların və qanunsuz hərəkətlərin şahidi olur. İctimai təhlükə yaradan hərəkətlərə, qanun pozuntsusuna görə cavabdeh olanların qanun qarşısında cinayət məsuliyyəti məsəlesi ortaya çıxdığı zaman qanun tələblərinə riayət edilmesi labüdüdür. Bu səbəbdən, eger bu mühacirlər Azərbaycan xalqını, hakimiyətini təhqirə davam edəcəklərə, o zaman Avropa dövlətləri Azərbaycanın tələbi ilə həmin şəxsləri eli-qolu bağlı şəkildə dövlətimizə təhvıl verəcəyinə zərre qədər şübhə ola bilməz. Onsuz da, Avropa tezliklə bu məsələlərə öz münasibətini bildirəcək və yaxşı olar ki, saxtakarlıqla Avropaya gedən mühacirlər günahlarını etiraf edib, Azərbaycan xalqından üz istəsinlər.

Inam HACIYEV

“Milli Sura” və mitinqi haqqında ballada

İnternetdə qulağımız dəng oldu,
Trolların saytda pələsəng oldu,
Mitinqiniz yavaşıldı ləng oldu,
Göstərmədi elektorat bir həvəs,
Narazıdı hər bir qrant verən kəs.

“Milli Şura” bir qurum ki, boş içi,
Əli, Cəmil liderlərin ən gici,
Harda qaldı 10 minlərlə mitinqçi?
Statusda üz-gözünüz qaraldı,
Trolların qarınları cirildi.

Hay-həşire güc vermişdi Müsavat,
Səslənmişdi ard-arda yüz bəyanat,
İsadan üz çevirməkdə sərt həyat,
Nə səbəbə Qəmbər açmır gözün?
“Qır qazan”da hiss edir o özünü.

Əli “Yurd”da pozmaqdə öz səfini,
Gumbuldadır mitinq-piket dəfini,
Oğlu Qərbədə sürməkdədi kefini,
Dırmaşmaqdə ağaca şer pişiyi,
Yekəlməkdə qrant torun deşiyi.

Hara girib, Cəmildən yox bir xəber?
Niyə qaçır dostlarından bu əntər?
Axıtmadı bu mitinqdə qram tər,
Hər ləhləyib uzadanda dilini,
“Milli Şura” itirir bir milini.

VALEH

Qanunsuz yolla ölkəyə gətirilən mobil telefonlar və aksesuarlar aşkarlanıb

Qanunsuz yolla ölkəyə gətirilən mobil telefonlar və onların aksesuarları aşkarlanıb. Dövlət Gömrük Komitəsinin mətbuat xidmətindən AZERTAC-a bildirilib ki, Tovuz Gömrük idarəsinin Gömrük hüquqpozmalarına qarşı mübarizə şöbəsinə daxil olan məlumat esasında, idarənin “Sınıq Körpü” gömrük postunda Gürçüstanından gələn Azərbaycan vətəndaşının idarə etdiyi avtomobile gömrük nezəti həyata keçirilib. Baxış zamanı, həmin nəqliyyat vasitəsinin qızdırıcılarının içərisində 7 ədəd “Samsung Galaxy J3 6”, 5 ədəd “Samsung Galaxy J3”, 1 ədəd “Samsung Galaxy J3 Pro”, 1 ədəd “Homtom” markalı, ümumilikdə 14 ədəd mobil telefonlar, 13 ədəd yükleyici, 13 ədəd USB kabel və 13 ədəd “qulaqcıq” aşkarlanıb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Sumqayıtda piyadani vurub hadisə yerindən qaçan sürücü saxlanılıb

Martin 11-de Sumqayıt Şəhər idarəsinin 2-ci Polis Bölməsinə Sumqayıt şəhər sakini Mehman Hüseynovun xəsaretlə xəstəxanaya yerləşdirilməsi barədə məlumat daxil olub. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZERTAC-a bildirilər ki, dərhal polis əməkdaşları tərefində müvafiq tədbirlər görülüb və M.Hüseynovun həmin gün saat 20 radələrində S.Vurğun küçəsində yolu keçərkən naməlum avtomobilə vurulması müəyyənləşib.

Təxirəsalınmaz əməliyyat-axtarış tədbirləri ilə qısa zamanda hadisənin “Opel” markalı avtomobilə törədilmesi müəyyən edilib. Qəzanı töredərək hadisə yerindən yayınmaqdə şübhəli bilinən həmin avtomobilin sürücüsü, Qubadlı rayon sakini Gündüz Səfərov polis əməkdaşları tərefindən saxlanılıraq istintaqa təhvıl verilib. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Dünyanın ən böyük beşinci alması 40 milyon dollara satılıb

Dünya tarixi ərzində ölçüsünə görə ən böyük alımlardan biri Martin 12-də Belçikanın Antverpen şəhərində keçirilən hərracda 40 milyon dollara satılıb. AZERTAC xarici KİV-lərə istinadla xəbər verir ki, bu barədə Böyük Britaniyanın alıma hasılıtı ilə məşğul olan "Gem Diamonds Ltd" kompaniyası məlumat yayıb. Bu ilin yanvar ayında Afrikanın Lesoto krallığında yerləşen Letsenq mədənində tapılmış 910 karatlıq alıma "Lesoto əfsanəsi" (Lesotho Legend) adlanır. O, rəngsiz və qatışıqlı olmayan qiymətli daşdır.

Xatırladaq ki, Letsenq mədəni "Gem Diamonds" və Lesoto hökumətinin müstərək mülküdür. Ölçüsünə görə dünyanın 15-ci ən böyük alması olan 603 karatlıq "Lesotonun vədi" də 2006-ci ildə bu mədəndə tapılmışdır.

Xərçənglə mübarizədə istifadə olunan itlər

Taliya ordusu xüsusi məqsədlərlə yetişdiriyi itlərdən xərçənglə mübarizədə istifadə etməyə başlayıb. Tədqiqatçılar itlərin prostat xərçənginə hüceyrələrini iyələyərək tapdığını bildirirlər.

AZERTAC xəbər verir ki, ekspertlər indiyədək təlimlərdə əhəmiyyətli irəliləyişlərin olduğunu söyləyirlər. Təlimli itlər xəstələrlə eyni otağa salınırlar, itlər xərçəng hüceyrələrinə aid bir qoxu hiss etsələr, xəstələrin yanında oturlurlar. Otaqda xərçəng hüceyrəsi daşıyan olmadıqda onlar otağı tərk edirlər. Ekspertlər bu gündək həyata keçirilən testlərdə itlərin yanılma hallarının çox az olduğunu bildirirlər. Tədqiqatçılar 2002-ci ildən bəri Toskana şəhərindəki hərbi baytarlıq mərkəzində xərçənglə mübarizə və digər xəstəliklərin erkən aşkarlanması ilə bağlı işlərini davam etdirirlər.

Yeni Zelandyada pilotsuz uçan taksi sınaqdan keçirilir

Yeni Zeländiyanın cənubunda yerləşən Kraystçer adasında dünyanın ilk pilotsuz uçan aparatının testləri keçirilir. "New Zealand Herald" qəzetiinin yaydığı məlumatə görə, "Cora" adlı pilotsuz uçan taksi havaya helikopter kimi qalxır və enir, həmçinin havada təyyarə kimi uça bilir.

Layihə üzərində 8 ildir işləyen "Zephyr Airworks" kompaniyası nəqliyyat vasitəsinə 6 il ərzində bazara çıxarmağı planlaşdırır. Nəşrin məlumatına əsasən, prototipi iki nəfəri daşıya bilən uçan taksi elektrik mühərrikli ilə işlədiyi üçün ətraf mühitə zərər vurmur.

Babasının evindən pul oğurlayan nəvə tutulub

Səmkir rayonunda nəvə babasının evindən 12 min manat pul oğurlayıb. DİN-dən SIA-ya verilən məlumatə görə, Səmkir Rayon Polis Şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində fevralın 11-də rayon ərazisindəki evlərin birində 12000 manat və 4000 manat dəyərində qızıl əşyalar oğurlamaqdə şübhəli bilinən ev sahibinin nəvəsi saxlanılıb.

Ses

Son səhifə

14 mart

FIFA Yunanistanı beynəlxalq yarışlardan kənarlaşdırıb bilər

FIFA Yunanistan hakimiyət orqanlarını futbolda nizam-in-tizam yaratmağa çağırıb. Əks halda, ali futbol qurumu Yunanistan Futbol Federasiyasına sanksiyalar tətbiq edilə bilər. AZERTAC xəbər verir ki, təşkilat bu yaxınlarda Yunanistanda baş verən toqquşmaları pisləyib və hakimiyət orqanlarını buna oxşar vəziyyətlərə son qoymağa çağırıb.

FIFA Yunanistan Futbol Federasiyasına "əgər əlaqədar orqanlar zorakılığın bütün növlərinin aradan qaldırılmasına dair lazımi tədbirlər görməsə və yarışların keçirilməsinə zəmanət verməsə" bütün beynəlxalq yarışlardan ölkənin əzaqlaşdırılacağı barədə xəbərdarlıq edib. FIFA-nın nəzarət komitəsi Yunanistan çempionatının dayandırılması və ölkə futbolunda baş verən hadisələri izləmək barədə hökumətin qərarını nəzərə alıb.

Ceymi Karrager azarkeşlərə tüpürdüyüünə görə "Sky Sports"-dan qovulub

"Liverpul"un sabiq müdafiəçisi Ceymi Karrager "Sky Sports" tələkanalından qovulub. Qol.az-in Britaniya mətbuatına istinadən yaydığı xəbərə görə, hadisəyə veteran futbolçunun etdiyi kobud hərəkət səbəb olub. Premyer Liqanın son turunda "Liverpul"un səfərdə "Manchester Yunayted"ə ududmasını həzm edə bilməyən Karrager heyfini "qırmızı şeytanlar"ın fanatından çıxıb. O, öz avtomobilində qəlebəni bayram edən azarkeşlərə tüpürüb. Olayın üstü isə videokadrlara baxarkən açılıb. Nəticədə kanal rəhbərliyi orada şərhçi kimi çalışan Karrageri işdən azad edib.

Qeyd edək ki, "Manchester Yunayted" - "Liverpul" matçı qonaqların 1:2 hesablı məğlubiyyəti ilə başa çatıb.

"Real" Benzemanı 50 milyona satır

"Real" bu yay transfer pəncəresi zamanı hücumçusu Kərim Benzema ilə yolları ayıra bilər. Qol.az-in "Sport.es" saytına istinadən yaydığı xəbərə görə, Madrid klubu fransız futbolçusunu 50 milyon avroya satmaq niyyətindədir. Bundan başqa Benzema Neymarın "Real"ın transferi baş tutacağı halda PSJ-yə də göndərilə bilər. Qeyd edək ki, 30 yaşlı Benzema bu mövsüm La Liganada keçirdiyi 22 oyunda 4 qol vurub.

Drogba futbolla bu il vidalaşacaq

Fil Dişi Sahili yiğmasının sabiq hücumçusu Didye Drogba karyerasını nə vaxt bitirəcini açıqlayıb. Apasport.az saytı xəbər verir ki, hazırda ABŞ-in "Finiks Rayzing" klubunun formasının geyinən 40 yaşı forward futbolla bu il vidalaşacaq.

Belə ki, Drogba karyerasını cari mövsümün sonunda bitirməyi qərara laşdırıb. "Telefoot"a müsahibə verən təcrübəli futbolçu bunları deyib: "Məşğul olduğum işdən həzz alıram. Futbolcu olmaq ürəyimcədi. Yanımda gənc oyunçular çıxış edir və onlara ötürmə verməyi xoşlayıram. Lakin bu mövsüm futbolçu karyeramda sonuncu olacaq. Artıq 40 yaşım var, dayanmaq vaxttdi".

"Qəbələ" "Keşlə" ilə heç-heçə etdi

Futbol üzrə Topaz Premyer Liqada 20-ci tura start verilib. Qol.az-in məlumatına görə, ilk oyun günündə bir görüş keçirilib. "Keşlə" öz meydanda "Qəbələ"ni qəbul edib. Roman Qriqorçukun komandası 2-ci pillədəki mövqeyini daha da möhkəmləndirmək üçün səfərdən qəlebə ilə qayitmalı idi. Paytaxt təmsilçisi isə qalib gələcəyi təqđirdə bir pille irəliləyərək 6-ci yerdə yüksələcəkdi. Lakin görüşdə qalib müəyyənləşməyib. Oyun 1:1 hesablı bərabərliklə başa çatıb. Bu görüş ukraynalı baş məşqilər - Yuri Maksimov ("Keşlə") və Roman Qriqorçukun ("Qəbələ") Premyer Liqamızda ilk qarşılaşması idi.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 32.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Ses" in komputer mərkəzində yığılın, sahifələnir.
"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur
Qazetdə AzəRTAC, SIA, APA və AZADINFORM informasiya
agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 5500